

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
 MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424.

TELEFON: AUT. 50-5-97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 35-3-51.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
 A M. KIR. POSTA JOGÁSZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETÉNEK
 SZERKESZTŐ-BIZOTTSAGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 Dr. NAGY SÁNDOR
 M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:
 RÁKOSI GYÖRGY
 M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK

Valutapolitikai kérdések a postánál.

Irta és a Jogász Szakosztály f. é. március 16-án tartott ülésén felolvasta:
 Dr. FORSTER KÁROLY m. kir. postafőigazgató.

Questions portant sur la politique des devises dans le service postal.

Par le Dr. Charles de Forster, Directeur Supérieur des Postes.

L'auteur expose le système des paiements réciproques prescrits par les Actes internationaux dans le service postal et les services de télécommunication, depuis la création de l'Union postale universelle, respectivement de l'Union télégraphique universelle jusqu'à nos jours. Il expose plus particulièrement le but, l'introduction et les règles du franc-or postal, comme étalon de monétaire.

La deuxième partie fait connaître la politique de l'Administration des Postes de Hongrie au sujet des devises, notamment, en premier lieu, la situation d'avant-guerre et puis, d'une manière plus détaillée, celle de l'époque après la guerre.

A postaigazgatásnak belföldi valutapolitikai ügyekben nincs sok, különleges intézkedni valója. A kiadott utasításai legtöbbször a pénzügyi törvények és kormányrendeletek részletesebb magyarázatai. A nemzetközi postaszolgálatban azonban különösen a maihoz hasonló gazdasági világválságok idején, a valutapolitika sok, bonyolult kérdést vet fel. Ezekből akarok néhányat e felolvasás keretében ismertetni.

A pénznek, az emberi szellem egyik legfontosabb alkotásának két igen fontos feladata van: nevezetesen a pénz szolgál az értékek mérésére és a fizetések teljesítésére. Már a békevilágban élesen el lehetett különíteni a nemzetközi postaszolgálat vezetésénél a pénznek e két szerepét.

Miben állott ez? Az egyes postaigazgatások egymásnak szolgáltatásokat teljesítenek s ezekért egymástól ellenértéket követelnek. A nemzetközi postaszolgálat összhangja megkívánja továbbá, hogy az egyes államok tarifái egyensúlyban legyenek egymással, amely célból a díjszabásokat közös nevezőre kell hozni. Azt a kérdést, hogy miben fejezzék ki a kölcsönös szolgáltatások értékét és minő közös nevezőre

hozzák a nemzetközi posta- és táviródíjakat, a két nagy nemzetközi hírszolgálati uniónak, ú. m. az Egyetemes Postaunióknak és az Egyetemes Táviróunióknak már a megalakulásakor meg kellett oldania. Nemzetközi, az egész világ által elfogadott pénzt sem az Uniók megalakításakor, sem azóta nem sikerült megalkotni. Az államok egymásiránti bizalmatlansága, az államok ilyen tekintetben kisebb vagy nagyobb korrektsége a szuverenitásukra egyébként is féltékeny államok részére a nemzetközi pénz kiadását belátható időn belül teljesen megvalósíthatatlanná teszi.

A nagy világégés előtt a helyzet mégis kedvezőbb volt a mainál. Európa néhány állama ugyanis (Franciaország, Olaszország, Belgium, Svájc, később Görögország) egységes finomságú és súlyú pénzrendszert teremtett meg, az ú. n. *latin pénzuniót*.

Alapul az az elv szolgált, hogy a szerződésben résztvevő államok 900 g színaranyból 0.900 finomsággal, azaz 1 kg ilyen ötvözetű aranyból 3.100 frank értékben vertek aranypénzeket s ezek egymás területén törvényes fizetési eszközként szerepeltek. Mellékesen emlitem meg, hogy az Unió eleinte az ezüstpénzre is kiterjedt. Az ezüst árának nagy zuhanása, meg néhány államnak nem teljesen fair eljárása miatt, az ezüstpénzre szóló megállapodást később megszüntették.

Ennek a *latin pénzunió*nak egyik előnye az volt, hogy az értékeket egyenlő értékmérővel mérték és így nem kellett határról-határra az értékeket átszámítani; a másik pedig az, hogy a közös elvek szerint kiadott pénz egyúttal közös fizetési eszköz is volt.

A két hírszolgálati uniónak tehát, amikor az egymásnak teljesített szolgáltatások értékének megmérésére eszközt kellett keresnie és a nemzetközi posta-, illetőleg táviródíjakat meg kellett határozni, önként kínálkozott a latin pénzunió, illetőleg annak pénzegysége, a *frank*. Még Anglia is, ahol egyébként még ma is a világ legnehezebb pénz- és mértékrendszere van érvényben, elfogadta azt, mert belátta, hogy közös értékmérő nélkül a zökkenésnélküli nemzetközi postaszolgálat megvalósíthatatlan.

Megvolt tehát a postai értékmérő és a postai fizetési eszköz is. A díjszabásokat ennek alapján a szerződésekben frankban és centimeban állapították meg, a számadásokat frankban állították fel és kiegyenlítésükre elvileg a latin pénzunió *aranypénzei* voltak hivatva.

Itt azonban nem lehetett megállni. Akik a béke boldog éveire emlékeznek, jól tudják, hogy a szép 20 és 10 koronás aranypénzeink, amint a monarchia és vele együtt az osztrák-magyar bank hatalmas felledülése a bankjegybe vetett hitet megszilárdította, nem voltak a normális pénzforgalomnak kedvelt eszközei. Az ujság ingerének csillapultával a közönség mégiscsak a bankjegyeket szerette jobban, mert ebből igen nagy érték kis helyen elfért és könnyen volt szállítható. Így volt ez a nemzetközi postaszolgálatban is. Bár a nemzetközi posta- és táviróegyezmények a leszámolásokat kiegyenlítési eszközül az „effektív frankot” írták elő, ami gyakorlatilag a latin pénzunió aranypénzében való fizetést jelentette, mégis sokkal egyszerűbb volt a frankra kiállított váltóban, később pedig csekkben való fizetés. Az egyes szerződések ezért mint vagylagos lehetőséget, mindkét fél, azaz a hitelező és az adós postaigazgatás egyetértése esetén, a váltóban vagy csekkben való

kiegyenlítést is rendszerezítették. Meg kell azonban jegyezni, hogy egyes viszonylatokban, pl. a magyar-szerb forgalomban, a kölcsönös fizetések egészen a világháborúig ténylegesen 20 frankos aranyokban történtek.

A nemzetközi postai és táviró díjak megállapításában, továbbá a postai és táviró-szolgáltatásokról készült leszámolásokban a latin pénzünió frankjának elfogadásával a helyzet teljes megelegedésre rendeződött.

Igy pl. a nemzetközi 20 g-os levél díját 25 centimeban állapították meg, amely a valuták akkori teljes stabilitása és kiegyensúlyozott volta mellett e díj tényleges azonosságát eredményezte az összes országokban.

A nemzetközi leszámolások rendszere is közmegelegedésre működött. Az egyes államok tudták, hogy a szolgáltatások egyenértékét állandó értékben kapják meg. Bármely állam, legyen gazdag vagy szegény, szilárd vagy ingadozó valutájú, tudta, hogy mennyit kell kapnia az általa teljesített szolgáltatásokért, illetőleg mit kell fizetnie az általa igénybe vett idegen igazgatás munkájáért.

Volt azonban egy szolgálat, ahol a helyzet nehezebb volt. A postautalványoknál ugyanis az államok nem szolgáltatásokat teljesítenek egymásnak, hanem pénzüsszegeket utalnak át, amelyeket mind a felvevő, mind a rendeltetési országban az ottani *nemzeti pénzben* fizetnek be, illetőleg ki.

Ez mindenestre feltételezi, hogy a két állam valutája egymás tözsdéjén jegyezve legyen, tehát hitelesen meg lehessen állapítani, hogy a kölcsönös átszámítási kulcs milyen. Ez az oka annak, hogy míg a levélpostai, a csomag-, a távközlési szolgálatban az államok minden aggodalom nélkül veszik fel a forgalmat bármely állammal (ide nem értve a politikai okok miatt való idegenkedést), addig a postautalvány-szolgálatba nagyon lassan kapcsolódtak be az egyes államok. Jellemző a háború előtti Németországra, hogy a magyar postával a postautalvány-szolgálatot eleinte csak márkában engedte meg rendszerezíteni mindkét irányban. Csak 1904-ben sikerült rávenni Németországot, hogy a Magyarországra szóló utalványokat koronában lehessen kiállítani.

Ez a szolgálat az Egyetemes Postaegyesület keretében is gyakran okozott nehézségeket. A vonatkozó ú. n. postautalványegyezményt csak négy évvel a postaunió megalapítása után fogadták el, és azt még ma sem írta alá minden postaigazgatás, sőt az aláírók közül sokan nem alkalmazzák, legalábbis nem minden viszonylatban.

Valljuk meg, hogy elsősorban a bizalom kérdése az, ami itt a főszerepet játsza. Ha ugyanis valamely állammal utalványegyezményt kötünk, ez azt jelenti, hogy neki bizonyos időre korlátlan hitelt nyitunk. Kötelesek vagyunk ugyanis minden tőle jövő utalványt kifizetni és ellenértéküket csak utólag kapjuk meg. Az egyes nemzetközi utalványegyezmények megkísérelték ezt a hitelezést szigorú biztosítékokkal körülvenni. Az egyéb postai, valamint a táviró, távbeszélő szolgálatban a hitelezett díjakról való leszámolás és a tartozás kiegyenlítése rendszerint hosszú hónapok után történik meg. Ezzel ellentétben az utalvány-szolgálatban nemcsak a számadások igen gyors összeállítását, továbbá a lezárt számadások egyenlegének rövid határidő alatt való kifizetését írták elő, hanem biztonság kedvéért még azt is kimondták,

hogya ha valamely igazgatásnak az utalványforgalomból a folyó hónapban már 30.000 aranyfranknál nagyobb összegű követelése van, erre annak $\frac{3}{4}$ része erejéig előleget követelhet.

Az eddig elmondottakból látszik, hogy a háború előtt a helyzet a postai és a távíró tarifák, továbbá a leszámolások terén általában kiegyensúlyozott volt és legfeljebb az utalványszolgálatban voltak néha-néha külön rendezni való ügyek.

A háború, de különösen az európai államok valutáinak kisebb-nagyobb mértékű összeomlása a postaszolgálatot valutáris téren is alaposan megzavarta. Nem volt többé latin frank, mert a frankvalutájú államok letértek a békebeli aranyalapról: Franciaország, úgy mint Olaszország, Belgium úgy, mint Görögország. Egyedül Svájc őrizte meg frankjának teljes aranyértékét. Nagy és eleinte szinte megoldhatatlannak látszó feladat előtt állt tehát az Egyetemes Postaegyesület madridi kongresszusa, amely közvetlenül a háború után, már 1920-ban megkísérelte a postai valutáris zűrzavar megoldását. A nemzetközi postai szakembereknek hosszas tanácskozás után ugyan, de mégis sikerült a kérdést megoldaniok és pedig olyan szerencsés módon, hogy az akkor felállított rendszer azóta is a lehető legjobban működik és azt a távközlési szolgálatban is alkalmazzák.

Az elgondolás alapja az volt, hogy teremtettek egy eszmei pénzt, az aranyfrankot. Ez azonban nem tölti be többé a pénznek mindkét szerepét, mert ez csak *értékmérő*, de *nem fizetési eszköz*. A gyakorlatban t. i. nincs postai aranyfrank, ez — mint az angol guinea (= 21 shilling) — csak számolási egység, amelynek feladata az, hogy a postai és távközlési nemzetközi szolgáltatások díjainak *leszámolására* és a nemzetközi forgalomban érvényes díjaknak *kifejezésére* szolgáljon.

Az aranyfrankot úgy határozták meg, mint a latin pénzünió frankját, azaz megállapították, hogy egy aranyfrankon egy $\frac{10}{31}$ gramm súlyú, 0.900 finomságú eszmei pénzdarabot kell érteni. Ez tehát teljesen megfelel a latin pénzünió frankjának. Ennek gyakorlati következménye az lett, hogy a svájci frank, amely egyedül őrizte meg a latin pénzünió alapelvét, tulajdonképpen — legalább is mai napig, — az eszmei postai aranyfranknak egészen pontos kifejezője lett.

Az eszmei pénz, a postai aranyfrank mint értékmérő elsősorban arra szolgált, hogy a nemzetközi postai díjakat egyenlővé tegye, azokat közös alapra hozza.

A postai aranyfrank, mint tarifális értékmérő azonban szinte túlpontos lett.

A háború után ugyanis az államoknak lehetetlen volt teljesen egyenlő értékű nemzetközi postai díjakat rendszeresíteniök. A nyersanyagárak, a munkabérek, valamint az alkalmazottak illetményeinek különbsége, főként azonban az a körülmény, hogy az egyes kormányok akartak-e postájukból minél több jövedelmet előteremteni vagy sem, országonként változó belföldi postai tarifát eredményezett. Ennek természetesen kihatása volt a nemzetközi tarifára is, mert a postaigazgatások kénytelenek voltak a belföldi és a nemzetközi tarifát egyensúlyba hozni, egymáshoz igazítani. Így azután a postakongresszusok, bár az eszmei értékmérő, az aranyfrank alapján egységes díjat állapítottak meg, kénytelenek voltak áttérni a minimum-maximum tarifarendszerre. Ennek

alapja az, hogy pl. a legutóbbi, a kairói postaszerződés megállapítja ugyan, hogy egy 20 g-os levél díja 25 aranycentime, elrendeli továbbá, hogy ezt az aranycentimeban kifejezett összeget pontosan kell átszámítani az egyes államok nemzeti pénzére, mindazonáltal megengedi, hogy az államok e díjat 20 centime-ig leszállíthassák, illetőleg 35 centime-ig felemelhessék, ami a háború előtt ismeretlen volt.

A madridi távközlési egyezmények a kérdést másképen és pedig sokkal radikálisabban oldották meg. Az államok egy része (így Magyarország is) egyszerűen a zárójegyzőkönyvben kimondta, hogy azt a szabályt, amely szerint az aranyfrankban kifejezett díjat pontosan kell a nemzeti pénzre átszámítani, nem tartják magukra nézve kötelezőnek. (A nemzetközi szerződésekben a zárójegyzőkönyv szolgál bizonyos fenntartások, kivételek, stb. becikkelyezésére.)

Igy ma a nemzetközi postai, de különösen a távközlési díjak tekintetében mondhatni, van ugyan egy teljesen pontos értékmérőnk, de az államok ettől az értékmérőtől — a háború előtti állapotoktól eltérően — többé-kevésbé függetlenek.

A postai aranyfranknak, mint értékmérőnek másik fő szerepe, mint említettem, a postaigazgatások által egymásnak teljesített szolgáltatások értékének megmérése: a különböző tranzitdíjak, díjtérítések, továbbfrankok stb. alakjában. Itt már a precizitás igen jó szolgálatot tett, és e téren az egyes tranzitállamoknak természetesen pontosan kell alkalmazkodniuk az értékmérőhöz. Ennek alapján a tranzit-szolgálatban a békebeli helyzet teljesen megmaradt: az egyes postaigazgatások tudják, hogy mivel tartoznak egymásnak és mit követelhetnek egymástól.

A postai aranyfrank, amelynek kétféle értékmérői szerepét most ismertettem, nem valóságos pénz, és ezért gondoskodni kellett arról a fizetési eszközről is, amellyel az aranyfrankban megállapított tartozásokat megfizetik. Ennek megoldása is igen szellemesen történt. A madridi postakongresszus határozata értelmében az aranyfrankban kifejezett tartozást ki lehetett fizetni elsősorban *effektiv aranyban*. Ez azonban éppen az aranypénznek eltűnése és egyébként is az elküldési nehézségek miatt nem igen jöhetett számba. Ezért meg kellett határozni, hogy melyik az az állam, ahol a bankjegyek tényleg aranyat érnek, amelynek bankjegyeit, illetőleg bankjegyeire kiállított csekket bármely hitelező állam arany helyett köteles elfogadni. A madridi postakongresszus e célra 3 feltételt állított fel. Elsősorban azt, hogy az illető államban az arany kivitele szabad legyen; másodsorban azt, hogy az illető állam bankjegyeit bármikor be lehessen váltani aranyra; harmadsorban pedig azt, hogy ha több állam bankjegye felel meg ennek, akkor abban a bankjegyben kell fizetni, amelynek árfolyama a legmagasabb.

Az arany ugyanis végeredményben szintén csak áru, amelynek igazi értéke csak akkor alakul ki, ha az teljesen alá van vetve a kínálat-kereslet nemzetgazdasági alaptörvényének. Minthogy pedig nemzetközi értékelésről van szó, a kínálat-keresletnek mind a belföldi, mind a külföldi viszonylatban szabadnak kell lennie.

A madridi postakongresszus mindjárt meg is állapította, hogy az akkori bankjegyek közül a *dollár* volt az, amely ennek a 3 feltételnek megfelelt. Ezért meg is határozták, hogy az aranyfrank és a dollár milyen értékviszonyban állanak egymással, tehát mit kell fizetni dollár-

ban egy aranyfrankért. Ez az ú. n. érmeparitás alapján történt, azaz annak figyelembevételével, hogy a két pénznemben mennyi a törvény által előírt arany mennyiség. E számítás eredménye szerint 1 aranyfrank = 0.192957 dollár azon az alapon, hogy 1 dollárban van 1.6718 g, míg 1 postai aranyfrankban $10/31$ g azonos, 0.900 finomságú arany.

A madridi postakongresszus után tényleg hosszú ideig a dollár szerepelt mint kizárólagos postai nemzetközi fizetési eszköz.

Később azonban a dollár uralmát más pénznemek, eleinte a svájci, majd a francia frank kezdték megtámadni. A dollár hivatalos értékcsökkenése óta pedig a francia frank a dollár kizárólagos helyét foglalta el a postai fizetéseknél. A francia frank és az aranyfrank értékviszonyát ugyanúgy állapították meg, mint a dollárét és az aranyfrankét, tehát az érmeparitás alapján. A számítás eredménye szerint 1 aranyfrank = 4.9249 francia frankkal, azon az alapon, hogy 1 francia (új) frankban $65\frac{1}{2}$ milligramm, 1 postai aranyfrankban pedig $10/31$ gramm azonos (0.900) finomságú arany van. A madridi postakongresszus által felállított 3 feltételt azonban nem lehetett volna alkalmazni az európai államok valutáira, mert a bankjegyek aranyra való beváltásának kötelezettsége a háború után az európai államokban megszűnt. Ezt látta már előre Anglia és Franciaország és ez volt az oka annak, hogy az 1929-es londoni postakongresszus — angol és francia javaslatra — a régi két feltétel helyébe egyetlen egyet állított fel, kimondván, hogy annak az államnak bankjegyében lehet fizetni, amelyik államban a bank a törvény vagy a kormány rendelete szerint meghatározott árfolyamon bármikor köteles bankjegy ellenében aranyat eladni. A bankjegynek aranypénzre való beváltási kötelezettsége és a bank aranyeladási kötelezettsége közti különbségnek oka nyilván abban rejlik, hogy az aranypénzek a háború után a közforgalomból teljesen eltűntek és újakat nem vernek. E helyett aranyrudakban történik a teaurálás. Az aranypénzben ugyanis bizonyos pénzverési díj is nyugszik, ami az aranyteaurálók szerint felesleges kiadás. A dollár egyeduralmának megszűnése hozta azt is magával, hogy a 3. feltétel (a legmagasabb árfolyam) megszűnt és abban az esetben, ha több állam bankjegye felelt meg az új, egyetlen feltételnek, a hitelező államot illeti meg az a jog, hogy kijelölje azt a pénzt, amiben neki az adós államok fizetni tartoznak.

A magyar postára ez a háború után kialakult és ma is fennálló rendszer a legújabb időkig nem jelentett nehézséget. Sőt állandóan felesleges devizakészlettel rendelkezünk.

Mi volt ennek a viszonylagos magyar devizagazdagságnak az oka?

Főként az amerikai utalványok. Amit 1904-ig nemzeti sérelemnek tartottak postás elődeink, t. i. hogy a Németországból Magyarországra szóló utalványokat nem a rendeltetési állam valutájában, azaz forintban, illetőleg koronában, hanem márkában kellett kiállítani, a háború utáni időkben az Egyesült-Államokkal, Kanadával és Nagybritanniával való forgalomban megbecsülhetetlen előnyünk lett. Ezek az államok ugyanis főként presztizs-tekintetből, továbbá a magyar pénz nem állandó tőzsdei jegyzése miatt, a tőlük Magyarországra szóló utalványokat dollárban, illetőleg angol fontban állították ki és összegeiket is

nekünk e pénznemekben, illetőleg e pénznemre kiállított csekk útján küldték meg.

Ez a rendszer az Egyesült-Államokkal való forgalomban még most is fennáll. de Kanada és Anglia, sajnos, már az általános rendszerre tért át, utalványaik pengőre szólnak.

Az amerikai, angol és kanadai utalványok jelentős valutaösszegekkel gyarapították a magyar postát. Ez a dolláráramlás természetesen nem érte el a békebeli számokat. Hiszen a legutolsó békeévben, 1913-ban 9.000.000 dollárt 45.000.000 aranykorona értékben utaltak át a magyar kivándorlók a posta útján az őshazába. Szegénységünkhöz képest a háború utáni dollár-golfáram mégis igen hasznos szolgálatot tett nekünk. Így 1929-től 1931-ig évente több mint 500.000 dollárt kaptunk e címen Amerikából. Sajnos, azóta ez az összeg állandóan csökkent. Az elmúlt 1935-ös évben már csak 144.000 dollár volt az amerikai utalványaink összege. Az állandó csökkenésnek főoka nyilván az amerikai gazdasági összeomlás volt, amelynek folytán sok magyar kivándorló lett munkanélkülivé. Hozzájárult azonban még egy másik körülmény is. A magyar posta ugyanis, noha a pengő bel- és külföldi értékelése közt a gazdasági krízis folytán erős eltérés mutatkozott, a dollárra szóló utalványokat kénytelen volt egészen ez év február 15-ig ú. n. hivatalos Nemzeti Bank-árfolyamon kifizetni. Ez sok elégedetlenségnek lett oka, amit a címzettek nyilvánvalóan Amerikába is megírtak. Az amerikai magánbankok ezt természetesen jól kihasználták. Nekik egyébként is fürge, magyarul is tudó ügynöki kar áll rendelkezésükre, akik a magyar telepekre kiutaznak és ott szedik össze a hazaküldeni kívánt pénzt. Ezt az amerikai bürokratikus posta a maga csak angolul tudó alkalmazottaital van nem tudja, de nem is akarja utánozni.

Valutafeleslegeinknek az amerikai, angol és kanadai utalványforgalmon kívül egyéb okai is voltak. A szűkebb értelemben vett levélpostai szolgáltatban — ide nem érve a légi postát — leszámolás tulajdonképpen csak az ú. n. tranzitdíjról van, ebben azonban Magyarország centrális fekvésénél fogva állandóan követelő igazgatás és e címen a múlt évben kb. 30.000 aranyfrank, a folyó évre pedig kb. 55.000 aranyfrank tiszta jövedelmünk volt. A nemzetközi postacsomagszolgálat is aktív volt valutáris tekintetben. Érdekes, hogy a csomagszolgálatban az a tény, hogy Magyarország a háború után eleinte sok iparcikket importált, a postára nézve előnyös volt. Az iparcikkek számottevő része ugyanis postán jött az országba, ezek után pedig a külföldi postaigazgatásoktól aranyfrankban kaptuk meg a magyar végdíjakat és így devizakészletünket ez is szaporította. Ugyanilyen előnyös volt reánk nézve a tranzit-csomagforgalom is, amely 1931 előtt, tehát az újabb gazdasági krízis előtt igen erős volt. Különösen a Németországból és Cseh-Szlovákiából a Balkánra, továbbá a Nyugateurópából Romániába szóló csomagforgalom volt igen jelentékeny. A táviró és távbeszélő nemzetközi forgalom az utóbbi évekig szintén jelentősen aktív volt. Így a háború utáni, Romániából jövő tranzit-távíróforgalom aranyfrankdíjaiból a háború előtti román távirótartozásunkat — kb. 3.000.000 aranyfrank értékben — teljesen kifizettük.

Nagy devizabevételeinkből egyébként más, háború előtti tartozásokat is törlesztettünk. Így a bulgároknak összesen 1.240.997 aranyfrank

értékű valutát fizettünk a régi csomagdíjtarozásunk címén. Mindezen felül nagyértékű felesleges valutát szolgáltatunk be a Nemzeti Banknak. 1931-ig 850.000 dollárral és 44.000 angol fonttal, azaz kb. 5.4 millió aranyfrank értékkel gazdagítottuk a Nemzeti Bank valutakészletét, pedig a valutaszükséglet kielégítése akkor már elég nehéz helyzet elé állította a bankot.

Összegezve a külföldi igazgatásoknak háború előtti és háborús tarozásaink törlesztésére teljesített fizetéseket és a Magyar Nemzeti Bankhoz történt beszolgáltatásainkat, kb. 10.000.000 aranyfrankra tehetjük azt az összeget, amit a magyar posta, mint devizafelesleget, a háború után előteremtett.

Az 1931-ben kitört gazdasági krízis a posta valutáris helyzetére eleinte nem volt vészes hatással. Valutafeleslegünk kisebb lett ugyan, de ennek csak az volt a következménye, hogy kevesebb értékű valutát, illetve devizát szolgáltatunk be a Nemzeti Banknak.

A hosszantartó gazdasági krízis miatt azonban a helyzet reánk nézve is kezdett kellemetlen lenni.

Valutabevételeink csökkentek anélkül, hogy valutakiadásaink ennek arányában kisebbek lettek volna. A valutabevételek csökkenése elsősorban a tranzitforgalom nagyarányú csökkenésével van összefüggésben. Ez különösen a táviró, távbeszélő és csomagszolgáltatásban volt érezhető.

Számottevő kárt okozott továbbá a nemzetközi távbeszélő forgalmunkban a pengő bel- és külföldi értékelése közti különbség is. A nemzetközi távbeszélő díjak ugyanis aranyfrankban vannak megállapítva. Minthogy azonban a pengő bel- és külföldi értékelése eltávolodott egymástól, és a magyar posta díjszábaiba az aranyfrankot az ú. n. hivatalos árfolyamon számította át pengőre, jelentősen olcsóbb lett egy távbeszélgetés Budapestről valamely külföldi városba, mint onnan Budapestre. Így egy háromperces beszélgetés Budapestről Zürichbe 7 P 70 f-be került; ugyanezért Svájcban 6 fr. 85 ct-ot fizettek, ami a pengő 53%-os felárát figyelembe véve, 10 P 48 fillér összegnek felelt meg. A budapesti felhívás tehát 2 P 78 f-rel olcsóbb volt a zürichi felhívásnál. Ezt azok a felek, akik naponta vagy hetenkint többször rendszeresen folytattak valamely külföldi állomással beszélgetést, akként használták ki, hogy a beszélgetést mindig Budapestről kezdeményezték. Így tettek pl. egyes bankok a külföldi üzlettársaikkal, külföldi lapok itteni képviselői a szerkesztőségükkel folytatott beszélgetés kapcsán. Ez a magyar postára kétszeresen hátrányos volt. Azért a beszélgetésért ugyanis, amit egyébként külföldön kezdeményeztek volna, a magyar posta az esedékes magyar végdíjat nem a külföldi igazgatástól valutában, hanem a magyar féltől pengőben kapta meg és, ami még terhesebb volt, neki kellett — nemes valutában — megfizetnie a külföldi összes díjrészeket, amelyeknek ellenértékét pedig hivatalos árfolyamon, tehát felár nélkül számított pengőben szedte be.

Mindazonáltal a posta, ameddig lehetett, megmaradt a nemzetközi posta- táviró- és távbeszélődíjak alapjául szolgáló aranyfrank hivatalos árfolyamánál, noha a Nemzeti Bank a külföldi valutákért már régóta elég jelentős felárakat számított azoknak, akik e valutákra igényt tartottak.

A helyzet a folyó évben már tarthatatlanná vált. Megállapítottuk ugyanis, hogy a nemzetközi távirószolgálat 1934. évre 170.000 aranyfrank, a távbeszélő szolgálat pedig 305.000 aranyfrank valutáris deficittel zárult. Hangsúlyozom, hogy valutáris deficittel, ami tehát nem jelenti azt, hogy pengőben is deficitessé lett volna e két szolgálat. Ha a Nemzeti Bankból kaptunk volna bármikor, és pedig felár nélkül devizát, nem lett volna semmi baj. A Nemzeti Bank azonban felár nélküli devizát nem hajlandó rendelkezésünkre bocsátani. A posta viszont saját jövedelméből nem fizethette meg a Nemzeti Bank által igényelt felárakat, mert ez tulajdonképpen igen érzékeny díjleszállítást jelentett volna.

Meg kell említenem, hogy a MÁV már régebben rátért a felárrendszerre. Az osztrák posta pedig, amelynek helyzete bár jobb, de hasonlít a miénkhez, a távbeszélőnél már a múlt évben az aranyfrankot 1.83 schillinggel számította, ami 1.12 pengős átszámítási kulcsunkkal szemben, azaz a schilling ú. n. külföldi értékelését vette alapul a díjai kiszámításánál. Ez a magyar viszonylattal összehasonlítva a gyakorlatban azt jelentette, hogy olcsóbb volt Bécsből lerándulni Hegyeshalomba és onnan beszélni Amerikával — az útiköltséget is beleszámítva, — mint Bécsből felhívni Amerikát. Magyarországból ugyanis egy háromperces beszélgetés New Yorkkal az erős forgalmú időben 149 P-be került, míg Bécsből — noha onnan a közbeneső országok száma eggyel kevesebb, — a beszélgetési díj 203 Sch 43 G. A pengőt és schillinget egyenlő értékűnek véve, ez hárompercenként 54 P 43 f megtakarítást jelentett. Hozzá kell tennem, hogy ez postailag sem jelentett volna nekünk előnyt, mert nekünk kellett volna az egész útra esedékes devizát beszerezni.

A folyton nagyobbodó valutahiányunk miatt elkerülhetetlen volt nálunk is a táviró- és a távbeszélő díjaknál bizonyos felár életbeléptetése. A posta azonban, amikor nehéz szívvel erre az elkerülhetetlen útra lépett, nem akarta a teljes 53%-os felarat a közönségre hárítani. A nemzetközi táviró- és távbeszélő szolgálat ugyanis, mint előbb vázoltam, bizonyos nemes valutát biztosít a magyar postának a külföldről Magyarországra szóló táviratok és távbeszélgetések magyar végdíjában és a tranzitforgalom bevételeiben, amihez az egyéb szolgálati ágak esetleges valutatöbbleteit is hozzászámíthatjuk. A posta nem akarta továbbá a külföldre szóló táviratok és távbeszélgetések magyar díjrészeit is felárral terhelni. Mindezeket figyelembe véve a valószínűségi számítások szerint úgy látszott, hogy az egész bel- és külföldi díjrészekre alkalmazott 25%-os felár elégséges lesz a szükséges valuták teljes felárának fedezésére.

Hasonló volt a helyzet a légi postánál is. E forgalom állandóan erősödik és itt valutáris bevételünk egészen elenyésző. A múlt évben e szolgálatban már kb. 20.000 aranyfrank volt a devizahiányunk. A felárak beszedése tehát itt is elkerülhetetlen volt. Különbséget tettünk azonban az európai és az európa kívüli forgalom közt. Az európai forgalomban a szállítási díjakat évi statisztikai felvételek alapján fizetjük, itt a légi postai pótdíj egységes, s teljes összegét nem kell kifizetnünk légiszállítási díj címén. Így elégségesnek látszott e díjat — a 16 fillért — 25%-kal 20 fillérré felemelni.

Az európankízüli forgalomban azonban a küldeményeket, illetőleg a zárlatokat egyenként és minden alkalommal mérlegelik és tényleges súlyuk után fizetjük a légi szállítási díjat. Ennek folytán kénytelenek voltunk e küldeményeknél a teljes felárat számításba venni.

A hírlapelőfizetési szolgálatban a postának szintén állandóan idegen valutát kell igényelnie a Nemzeti Banktól. Természetes tehát, hogy itt is kénytelen volt a Bank által igényelt felárakat teljesen a közönségre áthárítani.

A most vázolt új rendszernek — amelynek súlyát részben a közönségre kellett áthárítanunk, — van egy előnyös oldala is a közönségre nézve (?) Az Egyesült-Államokból ide küldött dollárra szóló utalványokat ezentúl 50%-os felárral fizethetjük ki. Kérdés azonban, hogy sikerül-e rövidesen visszahódítani az utalványforgalmat a magánbankoktól.

A levélpósteai szolgálat egyéb részeiben, hasonlóképen a csomagszolgálatban, a felárak életbeléptetésétől eltekintettünk. E szolgálatok ugyanis valutáris szempontból jelenleg még aktívák, így nincs szükségünk a felárra. Egyébként is a nemzetközi levéldíjaink igen magasak és ellenük úgysis elég sok a panasz. Sajnos, a csomagszolgálatban az aktivitumunk erősen csökken. Ennek oka — paradox állításnak látszik — az, hogy a magyar „import“ és „export“ viszonya az utóbbi időben közgazdaságilag előnyösebb lett az országra nézve, t. i. nőtt a postára valutáris szempontból hátrányos, de az országra közgazdaságilag előnyös exportunk és csökkent az importunk, amely viszont a postának kedvező és a közgazdaságra hátrányos. Mindazonáltal a posta a felárnak a csomagszolgálatban való *nem* alkalmazásával járó valutáris terhet továbbra is vállalta és ezáltal a magyar export-kereskedelemnek kíván hasznos szolgálatot tenni. A felár *nem* igénylését egyébként annál is inkább fenn lehet tartani, mert ennek *nem* lehet az a következménye, ami a telefontól: a külföldről Magyarországra szánt csomagot ugyanis *nem* lehet Magyarországon feladni.

A felárnélküli csomagdíjak ma, amikor a magyar gyárak a földkerekség majd minden államába szállítanak, számottevő előnyt jelent e gyárak részére a többi államban, így pl. Ausztriában levő vállalatokkal szemben. Ha összehasonlítjuk a magyar és az osztrák csomagdíj-szabást, tényleg látjuk, hogy, ámbár az osztrákok a csomagnál *nem* a teljes felárat számítják, mégis pl. egy 20 kg-os csomag Budapestről New Yorkba 20 P 40 f-be, míg Bécsből — noha egy közbeeső állammal kevesebbjük van — 25 schilling 27 groschenbe kerül. Ez a különbség természetesen csak a távolabbi viszonylatokban jelentékenyebb. Ma azonban, amikor a magyar kereskedelem az utódállamok elzárkózása miatt a távoli piacokon kénytelen kapcsolatokat keresni, a felár *nem* alkalmazása nemcsak elméleti előnyt jelent a magyar iparnak és kereskedelemnek.

Az elmondottakban vázlatos képet akartam adni a magyar posta nemzetközi valutapolitikájáról, amelynek ma a posta tarifapolitikájával, a Nemzeti Bank és a pénzügyminisztérium bank-, illetőleg pénzügyi politikájával igen szoros kapcsolata van. Ennek következtében sokszor kénytelen a posta olyan intézkedéseket tenni, amelyeknek öszzes indító okait a közönség előtt *nem* is tudja teljesen feltárni. Szük-

ségét éreztem tehát annak, hogy itt e szűkre szabott előadás keretében megvilágítsam a postaigazgatásnak ezt a mai világban kaleidoszkopszerűen folyton változó tevékenységét.

A jászberényi m. kir. postaház terveinek kialakulásánál érvényesült történeti, művészeti, gazdasági, társadalmi és műszaki elvek ismertetése.

Irta: TORDA KÁLMÁN

okl. építészmérnök, m. kir. postaműszaki tanácsos.

Exposé des principes historiques, artistiques, économiques, sociaux et techniques entrés dans la mise au point des plans de l'hôtel des postes de Jászberény.

Par Coloman Torda, ingénieur-architecte diplômé, conseiller technique des postes.

L'auteur continue et termine son article commencé dans le numéro 3 de notre revue, année 1936.

(Folytatás.)

A főnöki irodák ezenkívül még a felvételi és belső kezelési és emeleti helyiségekkel jól világított folyosón keresztül összeköttetésben állanak. A főnöki iroda az irattárral egyesített, azért nagyobb lett, míg a főnök szobája eredeti nagyságában maradt meg s az irattár megszüntetése következtében, közvetlen a főnöki iroda mellett van.

Az előtértől balra a felvételi munkahelyek, csomagfelvétel, főpénztár és távbeszélő fiülkék a felvételi helyiségnek a közönség részére fenntartott részéből érhetők el. Ezzel kapcsolatban több ízben hallottam olyan megjegyzést, hogy a felvételi helyiség kicsi és a csomagraktár és levélhordók helyisége nem jó helyen van. A felvételi munkaasztalok száma az 1929. évi legnagyobb forgalom lebonyolítását véve is figyelembe, két munkaasztal tartalékot biztosít. Ha csak egy tartalékasztal lesz is állandóan a közönség várakozási idejének csökkentésére személynapszaporítás útján használatba véve, akkor is a várakozók számát igen gyorsan apasztani lehet, ez azonban pénzügyi kérdés már s így nem tárgyalom.

Ez a kérdés más tárgyalást is megérdemel, mert nem bírálható el könnyedén. Ugyanis a mai individualista — kapitalista gazdasági rendszernek az a jellegzetessége, — amint azt a nemzetgazdaságtan tanítja — hogy nincs benne semmi szabályosság. Az év különböző napjain különböző számú felvétel van, de ezt előre meghatározni nem lehet. Ennek megfelelőleg a munka és férőhely nagysága is határozatlan, azok védőburka, az épület is csak feltevéseken és részben tapasztalati adatokon nyugvó területeket foglal magában, amelyek közül egyesek a fellendülő forgalom mellett kicsivé, lanyhuló forgalom esetében pedig

túl bővé válnak. Mindkét jelenség egyformán káros az üzemre, mert első esetben nincs elegendő kezelési hely, második esetben felesleges üzemi utakat hoz létre. Ez az oka annak, hogy magánépítésnek jó postaházat tervezni nagyon nehéz, tájékoztatásuk pedig költséges. Az egyes helyiségek egyenlő mértékű igénybevételét biztosítani az esetleges fejlődésre való helyiségtöbblet miatt nagyon körülményes. Ha az étatizmusnak a kormány tervgazdálkodása révén olyan alakja uralná a gazdasági életet, amely állandó forgalmat nyújtana, akkor a forgalom szabályozásával egyidőben a több vagy kevesebb területszükséglet kérdése is szabályozódnék. Ezt még alkalmas mérő, kiszolgáló, rakodó és közlekedési eszközökkel és járatokkal is szabályozni lehetne. Az étatizmus, állami beavatkozás alatt oly törvényes intézkedést értek, amely lehetővé tenné a postaigazgatás számára azt, hogy állandó, egyenletes forgalmat biztosító szállítókat toborozzon magának a gyár-, kisipar, kereskedelem, termelők és fogyasztók vagy azok szövetkezetei közül, akik egymás között a szabadkereskedelem elvei alapján állapodnának meg. A postával szemben az állandó és egyenletes szállítástól eredő előnyökért tarifakedvezményben részesülhetnének akár a súly, akár a távolság figyelembevételének alapján és ezt a tarifakedvezményt a m. kir. posta üzletszerűleg a megszabott keretek között esetről-esetre tárgyalhatná. Ez nézetem szerint a postai forgalom fellendülésére vezetne. Ekkor állandóbb forgalom mellett könnyebb volna a város lakosságához — ma 30.000 lélek — annak foglalkozásának figyelembe vételével megfelelő nagy hivatali épületet építeni úgy, hogy a szükségletet hosszú időre kielégítse.

A felvételi helyiség nem csupán a közönség részére van, hanem itt kezdődik a posta üzeme és ami a korláton túlra átvett küldeményt illeti, azért az átvételtől kezdve részben anyagilag is felelős a posta. Ezért nem csupán a rábizott érték nagyságáról, hanem azok kezelési módjáról, idejéről, járatáról, a kezelő személyről hiteles adatok fektetnek írásba, az időközi és utólagos ellenőrzés és reklamációk céljára. Itt tehát nem csupán az értékek megóvásáról van szó, hanem a kezelő személyzet munkájának gyors, pontos, biztos, zavartalan ellátásáról és ellenőrzéséről is.

Ez nemcsak a lopás vagy erőszakos támadás elleni védekezésből, hanem a világos, egészséges, kellőleg temperált, levegős, a kezelő személyzet mozdulataihoz méretezett nagyságú helyiségekből az üzemi folyamat által megkívánt helyre állított butorok alkalmazásából is áll. Természetesen nem tűzhetem ki célul minden egyes jelenségnek és szolgálati nyomtatványnak építészeti kihatásait tanulmány tárgyává tenni. Ezeket csak akkor tárgyalom, ha térképző hatásúak és az egész szervezet egy szoba egységét igénybe veszi. Itt a felvételi helyiségből és pedig mind a közönség, mind a postaalkalmazottak részére külön megközelíthető főpénztárt is megismerhetjük. Ennek a mennyezetig érő falakkal elhatárolt helyiségéből nyílik a vasbetontrezor. A falak nemcsak biztonságot, hanem a pénzolvasáshoz zajtalan munkahelyet is nyújtanak. A főpénztár és felvételi helyiség könnyű feltalálhatósága céljából, üvegajtó nyílik az előtérből a felvételi helyiségbe. Az üvegajtón keresztül a személyzet is megfigyelheti az érkező és távozó kö-

zönséget. Az ajtók azonban nemcsak közlekedésre, hanem a légcseré és légmozgás előidézésére is képesek, azért a közlekedésre szükséges nyíláson kívül, a téli gyors hűtőhatását is figyelembe kell venni. Egyszárnyú ajtó kisebb nyitási felületet ad, de ez a nyitás is itt az ablakok felé történik s míg innen a levegő a munkahelyekig eljut, a bent levő meleg levegővel összekeveredve fölmelegszik. Az előtér is fűtött, mégis az egyszárnyú üvegajtó s a később ismertetendő üvegfalak használhatóságának mérvére kíváncsi vagyok, mert az üveget, a mai módon és mértékben a korszerű építészet előszeretettel használja s míg a külföldi építészek nálunk járt csoportja az üveg kisebbmértvű használata folytán a magyar építészeti alkotásokat zártnak tartja, addig a hazai szaksajtóban egyesek az üveg nagyobb mérvű használata ellen óva intenek. Az épület üvegajtóinál és üvegfalainál szerzendő tapasztalatok ezért érdekelnek.

A felvételi munkahelyek (4 asztal és csomagfelvétel) a felvételi helyiségnek a középső főfal felé eső részén vannak. A felvételi korlát 1.10 magasságig tömör vasbetonfal tölgyfapulttal, efelett pedig könnyen tisztítható és amelletts csinos kromozott rézkeretben üvegfal van, zárható kezelési ablakokkal és felirati jelzésekkel. A korlát nem csupán az értékkezelés biztonsága miatt készült, hanem a hideg levegőnek a munkahelyekre való áramlásának megakadályozása, a tisztviselők egészségi védelmére és a világosság átbecsátására is szolgál. A tisztviselői munkahelyek oldalvilágítást kapnak a közönség terén át, azért az árnyékképződés csökkentésére és biztonság okából is 30 cm. magas dobogóra kerültek. A munkahelyek ezenkívül még a rovatoló és csomagraktár üvegfalán át is kapnak természetes világítást. Az egyes munkahelyeket egymástól az asztalokra felhelyezett üvegorlátok választják el. Ez az elválasztás egyúttal az egyes munkahelyeken folyó beszélgetés és a betűzés zaját a másik munkahelyekre tompítja.

A munkateljesítmény fokozására jobb lenne ugyan, ha a munkahelyek közvetlenül az ablakokhoz kerülhetek volna, de ezt a tömör korlát mellett a kályhafűtési rendszer megakadályozta, mert a kezelési helyiségek is más csoportosítást igényeltek volna. Nem volt tehát más mód hátra, mint magasra helyezett ablakokkal a helyiséget mélyen bevilágítani. Ezt a mély egységes bevilágítást a korszerű építészet még magasra helyezett ablaksávokkal is el tudja érni. A természetes megvilágítással korunk építészete még az épületek mélységét is fokozni képes, ha a napfény, illetőleg a világosság irányában, az épület belseje felé a földemet lépcsőzetesen süllyeszti és itt a reflex fényeket is a munkahelyekre irányítja. Ezt lakás, üzlethelyiség stb. céljaira szándékoztak igénybe venni. Nálunk a József központ nagy kapcsolótermeiben vele elvileg hasonló rendszer talál alkalmazást, de postahivatalban még ez nincs kipróbálva. Minthogy többször felmerült a kívánság a természetes világítás minél nagyobb kiaknázására, azért főlemlítem még a két legősibb világítási lehetőséget is és pedig a bazilikalist (Győr 1.) és a hypetralist (Debrecen 1.) is. Talán még a csarnokrendszerű templomvilágítást lehetne, mint a legrágább és legrosszabb világítási rendszert megemlíteni s ezzel a most ismert lehetőségek sorozata lezárul. Az összes munkahelyek közvetlen világítást kaptak.

A természetes világítást kiegészíti és pótolja a mesterséges világítás. Indirekt világítás lenne az egész felvételi stb. helyiségben a legideálisabb, akár általános és munkahely megvilágításról van is szó. Ez azonban drága, azért a mennyezeten elhelyezett lámpákból áradó direkt világítás adja az általános tájékozódáshoz szükséges fényerősséget, mivel pedig ez a munkahelyeken tükröződéssel, fénytöréssel járna, azért ott külön szabályozható munkahelymegvilágítás készült. Ez a legolcsóbb és legjobb megoldás, de az a hátránya mégis fennáll, hogy a lámpa az írásnál esetleg útban van.

A világításnak állandóan, egységes forrásból való elosztása céljából kísérletet tettek az ablakokba szerelt neoncsövekkel, de ez túlságosan izgatja a szemet s így nem alkalmazható közeli világító testként, hanem csak a szemtől messzebb: reklámvilágításnak alkalmas.

A munkaasztaloknál folyó tevékenykedés zavartalanítása céljából a felvételi asztalok alá dobogó kerül, miáltal a felvételi pult és íróasztal egy magasságban vannak. Ilymódon a fárasztó karemelgetés megszűnt. Ennek viszont a küldemények továbbítási irányában nyilvánulhatott volna káros hatása, azért a dobogó csak az asztalok alatt van és a küldeményeket összegyűjtő alkalmazottak egész járásuk alatt egy síkfelületen mozoghatnak. Az egész földszinten a kezelés egy síkban történik. Ez a kérdés a tervek készítését nagymértékben befolyásolta, mert a telek az udvar felé jelentékenyen emelkedett és kisebb föld kihordás esetében az utcai oldalon több lépcsőt kellett volna alkalmazni, hogy perron épülhessen. Így pedig a felvételi helyiség bejárata igen mélyen bent az előtérben lett volna elhelyezhető s a felvételi korlát mellett helyettfogaló közönséget az ajtó nyitogatása zavarta volna. Még a mai helyén is közel van a korláthoz, azért a távbeszélőfülkék kerültek az ajtónyílás mögé s a csomagfelvétel hátrább szorult.

A felvételi asztal dobogójáról csupán a távirat továbbításakor kénytelen a tisztviselő lelépni, hogy a középső főfalban elhelyezett felvonóval a táviratot az emeleti folyosóra továbbítsa. Ez a hátrányos helyzet azért áll fenn, mert a táviróhelyiség fala nem esik a felvételi helyiség falával egybe.

A padló egy síkban való kiépítése még a lépcsőház, valamint a házmeisteri lakás bejáratának megoldását nehezítette meg, miért is itt loggia készült a lépcső elhelyezésére, de így legalább a házmeisterlakás területét a hivatal bővítésére fel lehet használni.

A szállított küldemények sérülésmentes kezelése, nemcsak az egy-padlószímban való kezeléssel, hanem a kezelési helyiségek egymás mellé való beosztásával is fokozódik.

A biztonság az ajtókon és ablakokon elhelyezett rácsozattal, valamint a csomagraktár dróthálós rekeszeivel a személyes felelősség elvén alapszik. A külső biztonság fokozására a vasbetontrezor, jelzőcsengő, vagy fényjelző berendezés szolgálhat. A vasbetontrezoroknál az ajtóra kétfázis rendszert kérjük bevezetni az újabban létesülő berendezéseknél. Ez az intézkedés nem annyira külső biztonságot, mint inkább belsőt nyújthat és ez is a célja.

A postahivatalok tisztaságát és egészségügyi követelményeit a vízöblítéses WC, valamint mosdókon kívül a mosható márványmozaik

padozat, üvegfalak, keménvfa burkolatú munkahelyek, tisztítható krómozott fémkorlátok elégitik ki. Szükséghez mérten mosható olajmázolás és csempe is készült. Mosható festéseket egyelőre azok drágasága, valamint a csomagszállítással kapcsolatos gyakori falrongálás miatt sem alkalmazhatunk, habár ez a falfestéssel szemben nagyobb tisztántartási lehetőséget biztosítana. A világos, sima falfelület nemcsak a por, piszok lerakódását gátolná, hanem a világítás fokozására is lényegesen kihatna, mert a sötét, piszkos, poros falfelület a fény 40—60%-át is elnyeli.

A mosható padozatokon kívül, a tisztviselői munkahelyeken keménvfa padozat készül, amelyet szintén könnyen lehet tisztán tartani és ezenkívül melegebb is a kőpadozatoknál. Sajnos ezeket hivatalainkban sem porszívó, sem gépi kefével nem tisztítják, hanem a por, piszok eltávolítása helyett, annak lekötésére olaj beeresztéseket használnak, amikor mérgezőhatású olajoknál, a hivatal egészségügyi létesítményei elvesztik szerepük jelentékeny részét.

A padozatok melegtartó képességénél talán fontosabb a butorok írólapjának rossz melegvezetése, mert így a szervezet nagyobb melegvesztésnek fűtorok alkalmazása esetén nincs kitéve, sem pedig mérges fémpor a szervezetbe nem jut be, ez utóbbi ugyan igen csekély hatást gyakorol, mert igen kis mennyiségben képződik.

Egyes helyeken a helyiségek pormentesítését és tisztaságát összekapcsolják a fűtés és szellőzéssel, mert a levegő rengeteg port szállít, ami lassacskán hegyeket képes alkotni, de az angol mérések szerint is km²-ként és évenként százánál több tonnára rug. Ezt a tisztítást nagyobb helyen és kényes berendezéseknél mi is alkalmaztuk. Külföldön újabban létesült olyan irodaépület, amelynek ablakai nem nyithatók, hanem a szobákban mesterségesen idéznek elő óránként 120 m³-es légcserét. Ez Amerikában régebben szokásos, nálunk is egyes távbeszélőközpontokban használatban van.

A légfűtésen kívül légcserét idéz elő a kályhafűtés is, de ez tisztátlan levegőt hoz. A hályhafűtés pontatlan kéménylezárások és kályhaajtók esetében nagyon pazarló fűtés, azonkívül por, piszokképző, költséges a kiszolgálása és a hazánkban elterjedt szokás szerint erős középső főfalak kellene hozzá. Ez a kémény elhelyezés károsan befolyásolja az épület kihasználását is, így a postahivatalokban a munkahelyek a csunya füstcsővezetés elkerülése végett, csak a főfal mellé kerülhetnek. Különben a tömör korlát a munkahelyek kifűtését lehetetlenné tenné. Míg az áttört felvételi korlát a hideg szétáramlását segíti elő, azonkívül a kályha a tüzttere felé élénkebb légáramlást létesít. Előnye, hogy fűtési időtartama rövidebb, így megtakarítások érhetők el, valamint a helyiséget szellőzteti, ami nagyon látogatott helyiségre nézve igen üdvös. Olcsó beszerzési költsége és külön-külön való javíthatósága indokolja beszerzését.

A központi fűtés gazdaságosabb beépítést és helyiségösszeköttetést enged meg, mert a fűtési vezetéket a külső falakban is el lehet helyezni és így az épület belseje pillérvázis is lehet, miáltal a szomszédos helyiségek nagy felületeken kapcsolódhatnak egybe. Por és piszok képzése kevés ugyan, de magasabb hőfokú fűtés a levegő porának pör-

kölését s ez a falakon és mennyezeten szennyeződést idéz elő. Kevesebb kiszolgáló személyzet elegendő hozzá és üzeme gazdaságosabb a kályhafűtésnél. Nálunk általában az egyes házaknak még külön kazántelepe van, míg külföldön az egyes városrészeknek fűtésére már gyakrabban alkalmazzák az egyes telepeken termelt gőznek az épületekbe csővezetéseken át való elosztását.

A meleg-elosztás az egyes helyiségekben vagy fűtőtesteken, vagy pedig a padló vagy falban elhelyezett csövek révén felmelegedett burkolat sugárzó melegéből lehetséges. Ezekon kívül vannak még érdekes próbálgatások mind a központi fűtés, mind a villanyfűtés vezetékinek gazdaságos elhelyezésére és kihasználására.

A fűtőtest akár gőz, akár melegvízfűtéssel kapcsolatos is, elég gazdaságos. A gőzfűtés ugyan ezen a téren a rövidebb fűtési idő miatt előnyösebb, míg a másik állandó fűtés, ezért költségesebb, de kellemeesebb is, mert a hőleadás alacsonyabb hőfokon történik. A gazdaságosság fokozására az újabb szabadmakkal megindult már a törekvés.

A padlóban való csővezetés adja a sugárzó meleg elosztást. Ez újabban külföldön kezd elterjedni, mert 18 C^o hőmérséklet mellett is a szervezetre kellemeesebb és elviselhetőbb hőmérsékletet ad, mint a fűtőtest. Ez a hatása abban nyilvánul így meg, hogy éppen úgy, mint a nap a talajt melegíti fel és annak sugárzó melege a lábtól kezdve hat a szervezetre, úgy ennél a rendszernél is a melegátadás így történik. Hátránya, hogy sok a melegveszteség a falakon és födémeken keresztül és az elzárt csővezeték karbantartása költséges, de a szobapadlót üzemi célra fel lehet használni és a helyiségek kapcsolata itt is legnagyobb mértékben lehetséges. (Római rendszer.)

A fűtési rendszer megválasztását a hitelviszonyok szabják meg.

Meg kell emlékeznem a földszinti előtér nagyságának kialakulását befolyásoló tényezőkről. Itt van ugyanis a levélhordók részére a fiók-bérlőszekrényben elhelyezett ablak, ahova a közönség a levélhordókat csengetéssel hívja. Ennek az előtérnek nagyságát az befolyásolja, hogy hány félnek kell ide jönnie. Ha olyan kézbesítési rendszer áll fenn, amikor a fél személyazonosságát előbb a községi előljárósággal tartozik igazoltatni és ezután a hivatal egyik vagy másik helyiségében vagy itt a levélhordóknál veheti át a küldeményt, akkor az előtér nem csupán az átmenőforgalomra, hanem funkciót betöltő helyiségként kell méretezni. Ezek a szabályok a közületekkel folytatott tárgyalásokon alakulnak ki, de építési szempontból is tárgyalást igényelnek, nehogy ezek a helyszükségletek a tervezésnél elhanyagoltassanak. Ez természetesen a főpénztár, a csomagkezelési és a főnöki irodák forgalmát is növeli, azért ezek a szolgálati szabályok az építési osztályt is érdeklik, mert ezek felhasználása vagy elhagyása teszi az épületet jóvá vagy rosszá. Ez az oka annak, hogy magánépítések postaház tervezése inkább a külső architektúrát, mint a jó belső helyiség kapcsolatot oldja meg helyesen és a szolgálati szabályt megalkotó ügyosztály ezért van most is a tervezést irányító építési ügyosztállyal oly szoros érintkezésben.

A földszinten még a perron és kapubejárat kérdése kapcsolódik ebbe a kérdésbe. A perron magassága ugyanis a tárkocsik fenekéhez

alkalmazkodik a kapubejárat szélessége és magassága pedig a legnagyobb megrakott kocsimérethez és annak kezeléséhez igazodik. Mind lófogatú, mind gépjármű esetében a kocsik méretének változása az egész kezelést befolyásolja, néha magassá, máskor alacsonnyá teszi a perront, vagy pedig az új nagyobb szállítóképességű kocsik nem férnek se be, se ki a kapun, azért ezek méreteinek meghatározásánál az építési kérdések is figyelembe vétetnek, mert különben az épületátalakítások alkalmával nagy költségek állanak elő.

A perront csomagkezelésre is használják, ezért ez a része üveg-tetővel van fedve.

Az emeleten fölépcsőházi bejáratl van a háromszobahallos főnöki lakás elhelyezve, míg az emeleti folyosón a távíró és távbeszélő, telep-kamra, vonalfelügyelői és vendégszoba, valamint a WC. és seprű-fülke sorakoznak fel.

A távbeszélő kábelek az épület előtt elhelyezett kábelaknán át jutnak az épületbe. A kábelakna egy része az épület alá nyúlik, ahol vasbetonfal és vasajtó zárják le, ezenkívül a kábelakna fedelét is alulról zárhatóvá szoktuk tenni. A kábelaknából az épület előterén keresztül az emeletig a kábelek részére méretezett falcsatorna vezet.

Miután az egész épület elrendezését megismertük, hátra van még a művészi elgondolások taglalása. Az épület összes belső helyiségei világos tónusban a modern építészet és festészet színeköteit mutatják. Fehér mennyezet, szürke fal, zöld vagy szürke márványmozaiklapok, zöld vagy barna, illetőleg vörös ajtó és ablakmázolások s ehhez még az üvegfalak fénytörése és fényhatása sorakozik fel. Az egyező fal és egyéb színek az egybenyitott helyiségek térhatását fokozzák.

Az előtér és felvételi helyiség belsejében a szürke falfestés és a fehér mennyezet erősen kiemeli mind a közönség, mind a tisztviselői munkahelyeken levő vörösre pácolt és fényezett berendezési tárgyakat s ezekhez hozzásimul az ajtók és ablakok vörösbarna színezése. A fal és felvételi korlát szürke színe a padló zöld színével vörös téglalábazattal van összekötve és az egész helyiség a nemzeti színeket idézi emlékezetünkbe. A felvételi korlát krómozott rézkerete és üvegfelületei, a távbeszélőfülkék üvegfalaival, a csomagraktár és rovatoló üvegfalai a különbözően megvilágított síkfelületeikkel igyekeznek a két hasázból képezett helyiség térhatását fokozni. A mennyezet és falak, valamint a vasbetongerendák éles összemetsződésű síkjai, továbbá a felvételi helyiség sarokpillérei az épület külsejével azonos művészi alapelveket valósítanak meg. A művészi célok szolgálatában álló üvegfalak és üvegajtók a gyakorlati felhasználás céljaira vagy védőrácsot, vagy drótháló betétet kaptak, ami részrehajlás a gyakorlat felé, de hűtlenség a művészi célokhoz. Kérdés azonban, hogy még így is mennyi fenntartást igényelnek és nem kell-e őket egyéb biztonsági okok miatt teleajtókkal rövidesen kicserélni. Ez mint fentebb már említettem, szaklapokban is vitatott kérdés, a fiatal és öregebb építész nemzedék fel-fogáskülönbsége is.

A pincében a vízbeszerzés, mosókonyha, mángorló, faluzó levélhordók és a hivatal szén- és faraktárai, a csatornázás átemelő berendezésének, valamint a gázóvóhely és mellék helyiségei helyeztetek el. Ha-

bár ez pincénél nem játszik szerepet, mégis megemlítem, hogy a szerkezetek éles metsződése és a szürke betonburkolat érdekes artisztikus hatást kelt és csupán az egész épület egységes elgondolására jellemző és annak összhatását minden részében emeli.

Az épület kicsi ugyan, azonban szerkezeteiben és elrendezésében mégis sok újítás van, amit főleg a személyzet és az épületben kezelt értékek megóvása, valamint az épület fenntartása tesz szükségessé. Régebben lopás, rablás, tűzveszedelem ellen kellett az épületet megvédenie és tőle a talajvíz távoltartása volt még szükséges, mint váratlan hivatlan kártevő.

A lopás elleni védekezésből a közönséget a munkahelyektől elzárjuk és csak küldeményeinek átadására vagy átvételére elegendő nyílásokon át vehet a szolgálati munkahelyekkel kapcsolatot fel, de azok területére nem léphet. Mind a lopás, mind a rablás ellen erős falakkal, mennyezetekkel, rácsos ajtó és ablakokkal védekezünk, jelzőcsengők is készülnek, valamint trezor is épült.

A belső és szomszédos épületeken keletkező tüzek elleni védekezésül éghetetlen anyagokat alkalmazunk s nincs is ma már az épületben ablak, ajtó, padló és bútorokon kívül fa. Belső tüzek jelzésére a kis tűzveszély miatt tűzjelzőt nem alkalmazunk.

Az épület fenntartási költségeinek csökkentése céljából a külső és belső díszeket a modern építészet elhagyja, mert ezek pusztulnak el a leggyorsabban. A fenntartási költségek csökkentése céljából és egészségügyi okokból annál nagyobb gondot fordít a mai építészet az egybefüggő és vízszigetelő betonalapokra egyéb víz elleni szigetelésekre, ami itt is nagy gonddal történt.

Ma azonban ezek a kérdések mind kisebb jelentőségűvé válnak az újabb kor nemzetvédelmi berendezései mellett. Az újkor harcászati eszközei az egyes országok egész területét rövid idő alatt hadszíntérré tehetik, azért mindenütt védekezni kell ellenük.

Régebben nagy vívmány volt az önműködő elektromos tűzjelző, ami 40—60 C° hőmérsékleten már jól működött és hívta a segítséget. Ma a repülőgépekről ledobni szándékolt gyújtóbombák több ezer C° hőfokot képesek elérni, úgy ezek, valamint a robbanó bombák hatása ellen nem elegendő az alarmírozott embercsoport s a vészjel most nem hívásra, hanem a menekülésre figyelmeztet, azért a gyors meneküléshez közeli menhely szükséges. Így magának az épületnek is védőnek és megvédhetőnek kell lenni. Az itt követendő eljárások és teendők megszervezése a társadalomra tartozik s tárgykörünktől távolabb esik, azért nem tárgyalhatom.

A nagy robbanóbombák ellen nincs védelem, a kisebbek, valamint a gyújtó- és gázbombák ellen azonban védekezhetünk.

Láttuk már a fentiekben, hogy csak az egyes kéményeknek az épület szerkezetébe való beépítése az egész épület szerkezeteire, elrendezésére és használhatóságára milyen kihatással van, könnyű tehát megérteni, hogy a robbanás vagy felgyújtás esetében keletkező nagy erőhatások kiküszöbölésére már az egész épület tervezésénél figyelemmel kell lenni. A pillanatnyilag ható erők hatásfoka ezenfelül még erőteljesebb is, azért a dinamikus hatások kellő felfogására a szerkezeteket

a dinamikus faktor figyelembevételével kell méretezni. Ez itt 50%-kal vétetett fel.

Az épület terhei eddig a szerkezetek saját súlyán és a hasznos terhelésen kívül, még a hó- és szélnyomásból állottak. Ritkábban a szerkezetek különböző részein fellépő egyenlőtlen felmelegedésből keletkező hajlítónyomatékokból, vagy a szerkezetek oldalnyomása és földnyomásból tevődtek össze. Ma kényesebb berendezéseknél a talajrezgések ellen is kell védekezni, de ezeket a külső földrengéseket a fal mellett húzódo árokkal, vagy nagyobb tömegű monolit-tömbbel, vagy kevésbé rugalmas anyagoknak a szerkezet és aláfogás közé való beiktatásával, esetleg kilengő rúgózáttal is közömbösíthetjük. Ezekhez azonban ma még hozzájárul a bombarobbanásokkal előidézett talajmozgás is az épületen, épületben, vagy amellet robbanó bombák légnyomása vagy légritkítása által előidézett erőhatás is. Ezek a hatások még ismeretlenek, de egy egész épületnek a legerősebb hatások elleni megvédeése esetében oly óriási költségösszegekre volna szükség, hogy azt sem a köz, sem pedig a magángazdaság el nem bírja. Ezért csak jelentékeny költségtöbbletet nem okozó szerkezetek, vagy pedig egyes épületrészek megvédeése jöhet tekintetbe.

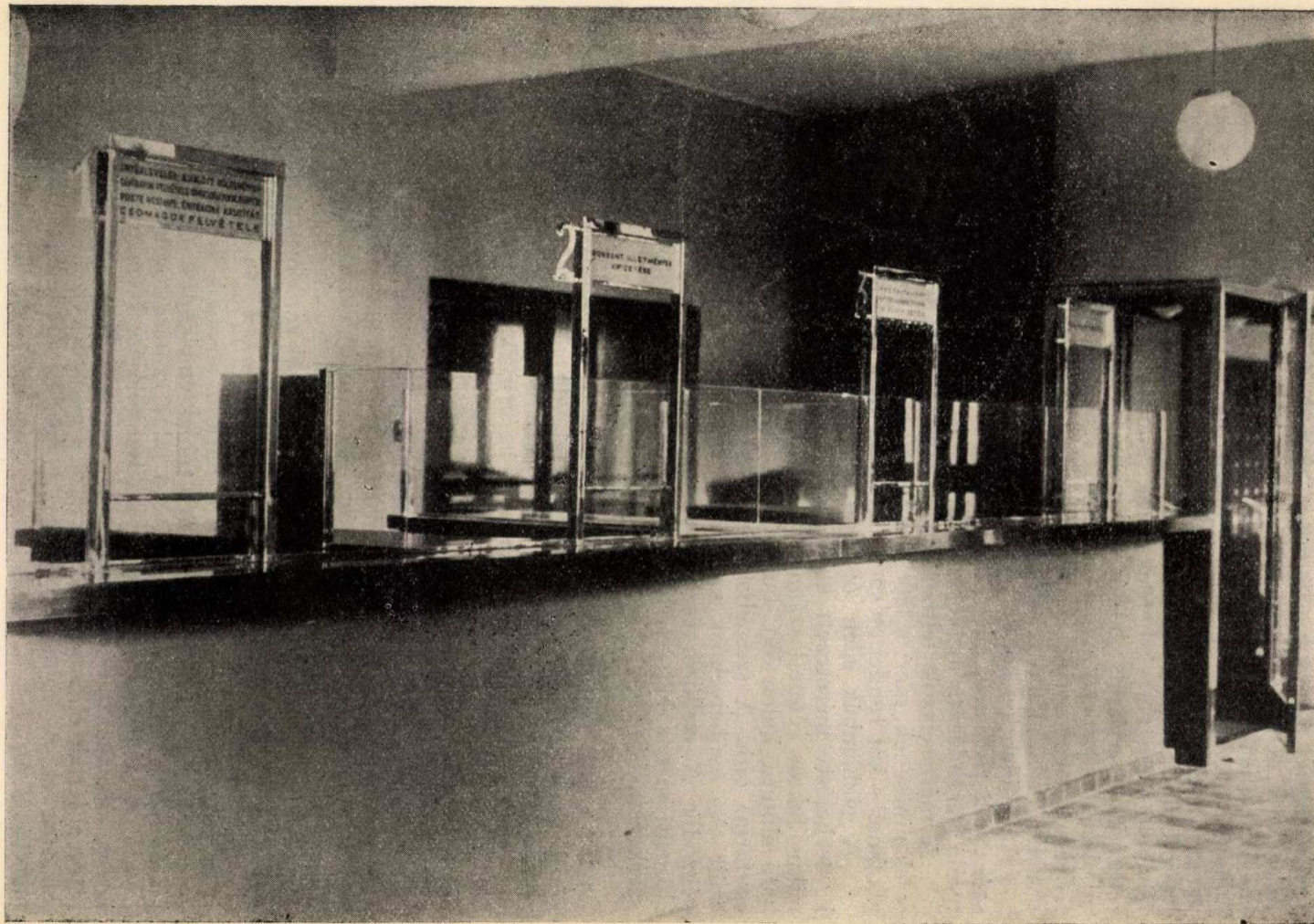
A leeső bomba nem függőleges, azért, ha eleven erejének a fedélhéjazat ellen tud állni, akkor a bomba az épületről lepattan és robbanásának hatása távolabbról érvényesül és így kisebb lesz. Ugyanezt a célt szolgálja a síma falfelület is, hogy a robbanó bombát a párkány vagy más díszítés fel ne fogja és a leeső bomba hatása távolabbról kisebb legyen. Így tehát ez az eset az épület mellett történt robbanásra vonatkozik. Ez ellen az épület körül vastag burkolattal mély, egybefüggő alappal, valamint az épületre oldalt ható nyomás felfogására alkalmas vas- vagy vasbetonvázas szerkezettel védekezünk, amikor a vízszintes és függőleges szerkezeti részek csatlakozásánál erős csomópontok képzendők ki. Így az egész épület veszi fel a terhet s a világháború tapasztalatai szerint az így kiképzett épület a téglapilléres épülettel szemben erőteljesebb és ellenállt ugyanakkor, amikor a robbanáshoz épp oly közel levő tégláépületek összeomlottak. Itteni épületünk vízszintesen vasbetonkoszorú-gerendákkal és ezzel összeépített vasbetonfödémekkel van merevítve, de a falak nincsenek gerendaszerűleg a födémmel egybeépítve. Ha a robbanás véletlenül csupán egy falpillére hat, akkor az erős koszorúgerendák az összedülés ellen még kisebb védelmet nyújtanak, de ezt megelőzően a fal simaságával a bombát eltávolítani igyekszünk, ezért ma a síma fal készítésének ez a tárgyi oka is megvan, nem lehet itt a megszokás hatalma parancsoló. Ha párkány kerül is az épületre, annak fenti cél szolgálatában kell mind anyagával, mind felületével állani.

Párkány alkalmazásának akkor van helye, ha a gyújtó- vagy gázbombát ezzel akarjuk az épületen kívül felfogni, és így ezek hatását az épülettől távol akarjuk tartani. Ekkor erős és lejtősen kiképzett párkány kell, amelynek nagyobb kiállása védené a közvetlen a párkány alatt elhelyezett kisméretű ablakot és eltávolítaná onnan a leeső bombát. Ez az elgondolás szerintem inkább elméleti jellegű, mint gyakorlati. Más az eset az épületre eső bombával, ha az bejut az épületbe. A

robbanás történhet a kemény fedélhéjazat hatására az épület felett, ami az épületnek vagy egy részére vagy az egészére kihat. A részleges kihatás a veszélyesebb. Ez nyomó- vagy szívóhatás alakjában lép fel. Az egész épületre való nyomás vagy szívás is a falak egy részére függőleges, más részére vízszintes vagy ferde irányú eredőt ad. Ezek téglafalazatoknál veszélyesebbek, mint vázas szerkezeteknél. Ez ellen a hatás ellen főleg a lépcsőket szokás védeni és pelig kettős födémmel. A felső laza anyagú és faszerkezetű, hogy a robbanás hatását fel tudja venni, az alatta 40—60 cm mélyen fekvő pedig igen erős vasbetonfödém a nyomás felvételét és egyenletes elosztását célozza.

Az épület belsejébe eső bomba hatása akkor nagy, ha szilárd falakkal határolt kisterjedelmű helyiségben robban. Nagy légtérű és üveggel határolt csarnokokban kisebb kárt okoz a robbanás, mert a légnyomás kiegyenlítődé. Ennek tanulságaképpen itt jobb a pillérvázás szerkezet és benne a könnyen darabokra széteső válaszfalak, amik a robbanás erejétől kirepülhetnek, míg az épület így jobban megmaradhat. Ez természetesen csak kisebb bombák ellen nyújt védelmet. A bombák leesésének, mélyrehatolásának megakadályozására erős födémek szükségesek, főleg a felső emeleteken s általában az egyes födémeknek a rájuk zúduló egy emelet súlyát kell elbirniok, amihez 800 kg/m² teherbirás kell körülbelül. Nem építészektől származó ismertetésekben itt 5000 kg körüli súlyokat emlegetnek, ami négy-ötemeletes bérházra s nem ilyen egyemeletes házra vonatkozik. Ez a súly az épület magassága, a födémek szerkezete és terhelése szerint változik. A távbeszélő födémszakasza itt is közel ilyen erős födémmel és üregesválaszfalal épült. Az egész épület és a távbeszélő helyiség fölött két vasbetonfödém van, ami részben ezt a célt, részben pedig a gyújtó bombák elleni védelmet is szolgálja.

A gyújtóbombák kisebb tömegűek, azért gyorsulásuk csillapítására vasbetonszerkezet készült, amelynek lejtős tetősíkjai a bombának az épülettől való kivetésére, tetőcserépfedése pedig a gyorsulás felvételére szolgálhat. Ha a gyújtóbomba mégis bejutna a padlástérbe, akkor erre az esetre következő a védekezés: A padlás-tér egybefüggő légtérre képez, amelyet felülről a vasbetonkeretes vonóvasas fedélszék, alulról pedig szintén vasbetonfödém határol. A padlásrekeszek dróthálóból vannak. A gyújtóbomba melege az egész padlástérben eloszlik, elvezetésére a tető gerincén könnyen szétpattogó üvegablakok nyílása ad útát, az esetleges megolvadó vagy szétpattogzó üreges téglatest nyílásával együtt. A padlástérben képződő meleg hatása az egyes mezőkről a vasbetonkeretekre adódik át, amelynek felfogása az emeleti födém felett elhelyezett vonóvasakkal történik, úgy, hogy a fedélszék mozgása a falakra és födémekre terhelést nem ad át. A fedélszéknek és a falazatnak csupán a vasbetonkoszorukban beépített csuklók révén van összekötése. A fedélszék, úgy mint az épület födémei is, üreges téglatestes vasbetonfödém, amely a cserepek felakasztása céljából egymáshoz képest ferdén, fogazatosan képeztetett ki. Magának a födémnek készítéséhez lehetett volna az erősebb, nehéz vasbetonlemez is felhasználni, de ez sokkal inkább egybefüggő szerkezetet ad, ami robbanások hatóerejének csillapításánál nem oly jó, mint a lazább, széteső anyagok.

A jászberényi új postaház felvételi terme.

Magyar Posta és Távközlési Igazgatóság
Jászberényi Postaház felvételi terme

Igy vízszintes felületen a homok a legjobb, azért a vasbetonlemez a fedélszéknél nem vehettük figyelembe, habár szilárdsága az áttörésnél nagyobb ellenállást fejtene ki. Ugyanúgy a vasgerendák használatát a hőhatás következtében előálló megnyúlása, illetőleg ebben rejlő erők miatt is mellőztük, mert ez a falakra nagy oldalnyomásokat adna át és ledöntésüket elősegítené. Az üregeztetes fedélszékfödém terhelésének felvételére tehát a vasbetonkeretek mutatkoztak legcélszerűbbnek. Méretezésük a saját súly, hó- és szélnyomásra történt, így is a kisebb feszítávolság mellett 3.6 tonna vízszintes terhelést visznek a csuklóikra. A fedélszéket egy gerinc- és két talpszelemen merevíti az épület hosszirányában. A hőtágulás felvételére egy dilataciós hézag van.

Az épület lépcsőházát a vasbetonfödémén kívül a vasbetonfödél-szék védi robbanás ellen. A födémnek a vonóvasak miatt erősen lenyúló gerendázata nagyobb szilárdságot ad.

A mérgezgázok felfogására a lépcsőház mellett jól lezárható előterek nincsenek, mert a lépcsőház nagy ablaka a robbanás csillapítására alkalmas s két rendeltetésnek egyszerre nem felelhet meg.

A gázbombák ellen az óvóhely a pincében készült. Födéme 1200 kg terhelésre méretezett gombafödém, a méretezésnél még 50% dinamikus faktor vétetett számításba. Az óvóhelynek két légmentesen zárható előtere, külön WC-helyisége van, amelyek födéme az óvóhellyel egyforma erős. A személyenként 1 m² padlóterület és 3 m³ légtér készült. Az óvóhelyeknek szellőzője is van és a magasabb légrétegben végződik. A szellőző részben a melegevezetésre is szolgálhat, de ezt elősegíti még a betonpadozat, valamint a földdel érintkező vasbetonszerkezetek és téglafalak hűtőhatása is.

Az udvar kiképzése is alkalmas a mérgezgázok elvezetésére, mert a telek köröskörül magas falakkal és tömör vasbetonkerítéssel vétetett körül. Ezeken a magasabb rétegben felgyűlt gáz, nehézségénél fogva a rácsos kapukon át, az 50–60 cm-rel mélyebben fekvő térségre kiömölhet, amit a napos utcai részben és az árnyékos udvari részeken levő levegő súlykülönbsége által előidézett légmozgás is elősegít. Ez a huzat most annyira érezhető, hogy máris kérték a kapu beüvegezését a légáramlás megszüntetése céljából.

Az udvar betonnal burkoltatott. Ennek sima felülete a légcserét nem nehezíti meg, róla a por-piszok könnyen eltávolítható, de viszont a falak mentén a talajkigőzölgést és talajbaktériumoknak stb. a levegőbe jutását gátolja, a csapadékvizet az épülettől elvezeti. Ezek az okai annak, hogy a kockakövezetek hézagait is jól záró bitumennel kiöntik, azért, ha az anyagi viszonyok megengedik, az egész udvar burkolását el kell végezni. Az udvar betonburkolata 1 m²-es betontáblákkal készült. Még ez vált be legjobban a burkoló-anyagok közül, de ennek is nagy hátránya a nedves altalajon a táblák emelkedése és sülyedése, ami különösen a téli fagyok hatására a talaj színére törekvő víz rovására írandó. Az elmúlt évben ennek kiküszöbölésére Németországban 1 km hosszú útszakaszt a fagyhatárvonal magasságában víz elleni szigetelőréteggel láttak el, amelynek tetejéről a csapadékvizeket alagcsövezéssel vezették el. A költséges eljárás gyakorlati eredménye még nem ismeretes.

Jászberényben még kevés közmű van, úgy hogy az elektromos áramon és csatornázáson kívül, az épület önellátásra szorul. A szennyvizek elvezetése az épület derítójén keresztül történik a városi csatornahálózatba. A vízellátást pedig a saját, 40 m mélyfúrású kút a pincében elhelyezett víztartályon át végzi el.

Sajnos, az épület előtti terek és utak kövezése nagyon hiányos és az épületbe kerülő sár vagy por a tisztogatást nehézkessé teszi, a por pedig a távbeszélőberendezésekre nagyon káros, ennek a feladatnak megoldása azonban a város sürgős kötelessége.

Az épület építési költsége 138.000 P, beépített köb tartalma (a vasbetonfedélszék felét is hozzávéve 5.800 m³-t tesz ki, azért ez a postaház aránylag a legolcsóbb új postaépület.

Eljutottam ismertetésem végére, azért rövidesen összefoglalom az elmondottakat. A régi Jászberény városa a mai kor igényeinek megfelelő új épületet kapott, de a lassan fejlődő városban az új művészi törekvéseket feltüntető postaházhoz hasonló épület nincs. Így az ott magában, árván áll és a város közönsége az újdonság ingerét nem tudja, hogy javára vagy rovására írja-e. Történelmi multja mindenestre óvatosságra inti, mert nem sajátmagából fejlesztette ki, hanem annak kialakítását rajta kívül álló tényezők irányították.

A homlokzat tervezése barokk alapból, de a francia kubista képszerkesztés elvei szerint feldolgozott s csoportosított elemekből alakul ki. Van rajta oszlop, balkon, címer, sőt az épület szimmetriatengelye is meg van jelölve, de a rizalit hiánya miatt azt észrevenni nem lehet. Ugyanis az ajtó- és ablakkiosztás szimmetriával kezdődik, de a szimmetria befejezése helyett ritmikus árnyékelosztással végződik.

A diszítés a barokknak megfelelőleg balkont választ elemül, ezt azonban nem annak szokása szerint képezi ki, hanem megelégszik a „funkció” megjelölésével és az arányokat, valamint a diszítőelemeket elhagyja róla. A kapubejárat oszlopai is az új művészi elveknek megfelelőleg kiegyenesedtek és a felette levő balkon függőleges vonalaival egy perspektivikus rendszerbe csoportosulnak. Együtt véve az egész homlokzatot: annak a ritmusnak folytatásai, ami a postai bejárat ajtóban és a fölé helyezett címer- és zászló tartó elrendezésében kezdődött meg. A ritmus elemeit képező ablakok, ritmikus elosztáson kívül még a párkány és lábázat vízszintes vonalaiban fellépő, perspektivikus, sávos rendszerbe is be vannak foglalva, de ez a földszinten és emeleten különböző erővel van hangsúlyozva. Ezekon kívül a postai bejárat és kapubejárat kúpszerű kiképzése az illuzióperspektívát is felsorakoztatja.

Az egész rendszer az épület belsejében is következetesen kialakul s ahol több gerenda vagy falmetsződés van, ott azok éles elhatárolása a külsővel való rokonságot jól mutatja.

A falfestés is a színösszeállítás és elosztás révén az új irányhoz tartozik és a külső homlokzatok és belső falfestés sötét szürke színe a vele ellentétbe állított sötétszínű mázolásokkal a rendszert egységesen, híven szolgálja. Még a nemzeti színek nem határozott, hanem csak úgy sejtetőleg, kiérezhetőleg való alkalmazása is a rendszerre jellemző.

Az így egyrendszer szerint előadott és összeforrasztott részek egy-

séges egésznet alkotnak, ami érdekessé, széppé teszi az épületet és egyik igen jól sikerült postaházunk.

Az épület programja szűkös ugyan, de emellett a mai kor igényei teljes kielégítést nyernek. Adja Isten, hogy az épület hazánk boldogulását minél jobban szolgálja.

Serdült korúaknak címzett postai küldemények kézbesítése.

Irta: DR. TORDY GÉZA m. kir. postasegédtitkár.

Remise d'envois postaux adressés à des adultes.

Par le Dr. Géza Tordy, aide-secrétaire des postes.

Résumé: En connexion avec la stipulation respective de l'Ordonnance Postale, l'auteur fait connaître la notion de l'âge adulte. Selon le droit privé hongrois, l'âge adulte commence avec le 12-e an révolu et finit avec la majorité atteinte. La liberté d'action de l'adulte étant restreinte, les envois d'une valeur supérieure à 55 pengős doivent être livrés à son représentant légal, et à l'adulte seulement au cas que son représentant légal n'y fait pas défense par écrit.

A Postaiüzleti Szabályzat (A. 1. Szab.) 66. §. 18. a) pontjában foglalt rendelkezésekkel kapcsolatban több oly érdekes kérdés merült fel, mely alkalmas arra, hogy azokkal a Magyar Posta hasábjain foglalkozzam.

Az A. 1. Szab. hivatkozott szakasza akként rendelkezik, hogy a kiskorúak részére érkezett postai küldeményeket a törvényes képviselőnek kell kézbesíteni; magának a kiskorúnak csak akkor, ha serdült korú, vagy ha önálló kereső foglalkozást űz, hacsak a törvényes képviselő a kézbesítés ellen nem tiltakozik.

E rendelkezésekkel kapcsolatban az alábbi kérdések merültek fel:

1. Ismeri-e magánjogunk a serdült kor fogalmát;

2. Azonos-e a serdült kor a házasságjogi szempontból vett fejlettkorúsággal.

3. Ha mindkét szülő él és az atya a törvényes képviselő, lehet-e kézbesíteni az anyának a serdült korú címére érkezett 55 P-t meghaladó értékű küldeményt?

4. Figyelembe lehet-e venni az anya tiltakozását az ellen, hogy a serdült korú címére érkezett postai küldemények a törvényes képviselői joggal rendelkező atyának kézbesítettnek?

5. A serdült korú kezeihez való kézbesítés esetében köteles-e a kézbesítést teljesítő postai alkalmazott igazolást kérni arra nézve, hogy a címzett valóban serdült korú?

Az itt ismertetett kérdésekkel azok sorrendjében foglalkozom s így elsősorban azt teszem vizsgálat tárgyává, hogy magánjogunkban meglevő fogalom-e a serdült kor?

Abból a célból hogy, a serdült kor fogalmát kellőképen megvilágítsam, röviden ismertetem az idevonatkozó jogtörténeti fejlődést.

A serdült kor fogalmával először a római jogban találkozunk. A

római jog figyelembe vette azt a körülményt, hogy az ember életévének számával párhuzamosan fizikai és értelmi képességei fejlődnek. E fejlődés felső fokozataként azt az életkort vette, amely életkort betöltött átlagos ember a jogrend megítélése szerint cselekményeiért magánjogi szempontból teljes mértékben felelős. Ezen az alapon elindulva a cselekvési képesség különböző fokozatait állapította meg és az egyes fokozatokba való bejutást bizonyos számú életévek betöltésétől tette függővé. Egy-egy fokozatban eltöltött idő megjelölésére az életkor (aetas) megjelölést alkalmazta s így a különböző fokozatoknak megfelelően különbséget tett serdületlen, serdült, kis- és nagykorúak között.

A Magyar Magánjogban a serdült kor fogalmával Werbőczy Hármaskönyvében (Tripartitum) találkozunk. Werbőczy a római jog alapelveit magáévá téve, a cselekvési képesség különböző fokozatait életkorok szerint határozta meg. Nem törvényes korúak szerinte a 12-ik életévüket be nem töltött cselekvőképtelenek, teljes korúak pedig azok, akiknek korlátlan cselekvőképességük van. A cselekvőképtelen nem törvényes korúak és a korlátlanul cselekvőképesek között, a korlátoltan cselekvőképes törvényes korúak foglalnak helyet. A Hármaskönyv I. Rész. 111. cím. 3. §-a szerint: „Törvényes korúak, akiket serdülteknek mondunk (a férfi- és nőneműek egyaránt ebben a mi időnkben, amikor 12 évesek.)“

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877 : XX. tc. a Werbőczy által használt és előbb ismertetett fogalomjegyzékeket részben figyelmen kívül hagyta s helyettük a kiskorú és teljeskorú elnevezéseket használja. Ugyanakkor a kiskorúaknak régi jogunk szerint törvényes és nem törvényes korúakra osztályozását mellőzte. Az életkor tekintetében azonban ez a törvény is tett különbséget a szerint, hogy a kiskorú a 14, 16, 18, vagy a 20. életévét betöltötte.

Ennek a törvénynek dacára a Werbőczy Hármaskönyvében használt korbeosztás jogi jelentőségét nem vesztette el s a korlátoltan cselekvőképes kiskorúak megjelölésére a serdült korú elnevezés ma is élő és használatos fogalomjegyzékes.

Bírói gyakorlatunk is használja a serdültkorú elnevezést. Így: a 62. sz. elvi jelentőségű határozat érvényesnek tekinti a gyám beleegyezése nélkül is a serdült korban lévő kiskorúnak azt az ügyletét, mellyel magának kiházasítási tárgyakat nem túlságos mértékben és értékkel vásárol.

Annak megállapítása után, hogy a serdült kor magánjogunkban létező és használatos fogalom meghatározás, áttérek a serdült kor fogalmához fűződő jogi tartalom ismertetésére.

A jog szabatosan meghatározott jogfogalmakat nyújt. Ily jogfogalom a serdültkorúság is. A serdült kor a kezdő és végső életévek számával behatárolt oly keret, mely jogi tartalmat az által nyer, hogy magánjogunk az ebben a korban lévők korlátolt cselekvőképességéből eredő cselekményeket majd több, majd pedig kevesebb jogi oltalomban részesíti.

Magánjogunk figyelembe véve az ember fizikai és szellemi fejlődését, a cselekvőképtelenségből indul ki és állapítja meg a cselekvőképességi fokozatokat. A cselekvőképességi fokozatok elhatárolásánál

a súlypontot a cselekvőképtelenség fokozatainak meghatározására helyezi.

A cselekvési képesség fokozatainak e sorrendjét tekintve a 12. életévüket be nem töltött kiskorúakat a magánjog cselekvőképtelenekeknek tekinti. Azok a kiskorúak pedig, akik 12-ik évüket betöltötték, de még nem 24 évesek, vagyis nem teljes korúak, korlátoltan cselekvőképes kiskorúaknak, vagyis serdülteknek tekintendők, hacsak egyébként (pl. elmebaj) nem cselekvőképtelenekek.

Az A. 1. Szab. elől hivatkozott intézkedése a magánjogban foglalt rendelkezésekkel összhangban áll s a törvényes képviselőnek ama feltétlen joga mellett, hogy az a serdült címére érkezett postai küldeményeket átveheti, feltételesen elismeri a serdült korúnak is ez irányú jogát. A feltétel a törvényes képviselő írásbeli tiltakozásának hiánya.

Korlátoltan és így a teljes korúval azonos tekintet alá esik a serdült korú cselekvőképessége akkor, ha a törvényes képviselő a kézbesítés ellen írásban nem tiltakozik és a cselekvőképtelenekekkel egyenlő megítélés alá esik, ha a törvényes képviselő tiltakozást jelent be. A jogi oltalom postai kézbesítésnél a serdült korúval szemben abban nyilvánul meg, hogy érvénytelen és esetlegesen a m. kir. posta kártérítési kötelezettségét eredményezi az olyan kézbesítés, melynél a küldemény a törvényes képviselő tiltakozása ellenére kézbesítettik a serdült korúnak.

A serdült kor fogalmát az elmondottakban megvilágítva önként adódik a felelet arra a második feltett kérdésre, hogy vajjon a serdült kor azonos-e a házassági jog szempontjából vett fejlett korrall.

Az 1894 : XXXI. tc. (házassági törvény) szerint a fejletlen kor férfinél a 18, nőnél pedig a 16. életév betöltéséig tart, ezentúl pedig mindkét nembeliek e törvény szempontjából teljes korúságuk eléréséig fejlett korúaknak neveztetnek. A fejlett kor betöltése a házassági törvényben megállapított az a feltétel, melynek megléte szükséges ahhoz, (ha e feltétel alól felmentés nem adatik), hogy a házasság érvényesen létre jöhessen. A házassági törvényben szabályozott fejlettkorúságnak csupán a házasságkötésre irányuló cselekvőképesség elbírálásánál van jelentősége és a házassági jog szempontjából vett ez a cselekvési képesség nincs kihatással a fejlett korban lévő serdült egyéb irányú cselekvési képességére.

Az elmondottakból okszerűen következik, hogy minden fejlettkorú egyben serdült korú is addig, míg teljes korúságát el nem éri; de nem minden serdült egyben fejlettkorú is, ha t. i. a 18, illetőleg 16. életévet be nem töltötte. E szerint tehát a házassági törvény a fejletlen és fejlett kor megkonstruálásával nem üt részt a serdületlen korának általunk meghatározott fogalmán s így minden 12. életévet betöltött fejletlen vagy fejlett korú férfi és nő serdült korú mindaddig, míg teljes korúságát el nem éri. Ennek folytán a fejlett kornak a postai kézbesítésnél nincs jogi jelentősége.

A feltett kérdések sorrendjét követve ezen a helyen vetem fel azt az észrevételemet, hogy az A. 1. Szab. 66. §. 18. a) pontjában foglalt azt a kitétel „vagy ha önálló kereső foglalkozást üz“ nem lenne-e célszerűbb az e pontban foglalt rendelkezések közül elhagyni, illetőleg amennyiben az önálló kereset üzése a serdült kezeihez való kézbesítés

lehetőségének feltétele, nem lenne-e kívánatos az A. 1. Szab. hivatkozott pontjában foglalt idevonatkozó rendelkezést megfelelően átszövegezni.

Ennek az észrevételnek megtételére az a megfontolás kényszerít, hogy az A. 1. Szab. hivatkozott rendelkezése a mostani szövegezésben kétséget hagy az iránt, hogy az önálló kereső foglalkozás üzése mikor jöhet figyelembe, mint az érvényes postai kézbesítés lehetőségének feltétele.

A serdült kor fogalmának ismertetésénél rámutattam arra, hogy a 12 éven aluli életkor a teljes cselekvőképtelenség kora. Ebben a korban véghez vitt cselekmények a cselekvőképtelen személy szempontjából tekintve jogilag irrelevansak. A 24. életévét betöltött teljeskorú, pusztán a teljes korúság elérésével korlátlanul cselekvőképessé válik, amennyiben egyébként nem cselekvőképtelen, anélkül, hogy ehhez még egyéb más feltétel egyidejű megléte is szükséges lenne. Kétségtelen ebből, hogy az önálló kereső foglalkozás üzésének csak a korlátolt cselekvőképesség korában, vagyis a serdült korban van jogi jelentősége.

Ennélfogva abban az esetben, ha az A. 1. Szab. ismertetett rendelkezése minden serdült korút részesíteni kíván abban, hogy a címére érkezett postai küldeményeket a törvényes képviselő írásbeli tiltakozásának hiányában átvehesse, úgy a kereső foglalkozás üzésének, mint vaglyagos feltételnek kitétele elhagyható. A kereső foglalkozás folytatása ugyanis, mint említettem, csak a serdült korban bír jogi jelentőséggel és az itt tárgyalt kérdésnél elveszti jelentőségét az által, hogy a kézbesítés lehetősége csupán a serdült kor betöltéséhez köttetik. Ha ellenben az A. 1. Szab. megalkotásánál az volt az elgondolás, hogy a serdültkorú kezeihez való kézbesítés csak akkor legyen joghatályos, ha a serdült korú ebben az életkorban egyúttal kereső foglalkozást is üz, akkor az A. 1. Szab. itt tárgyalt rendelkezését akként kellene átszövegezni, hogy e vaglyagosként jelentkező feltétel, a serdült kor meglétének feltételével párhuzamossá tétessék.

Visszatérve a felvetett kérdésekre, a 3. és 4. pontban foglalt kérdéseket együttesen teszem elbírálás tárgyává, mert mindkettőnél a törvényes képviselő képviseleti jogából kell kiindulni.

A cikk tárgyára tekintettel törvényes képviselő az, aki a serdült korút hivatva van a törvény rendelkezése alapján 3-ik személyekkel szemben képviselni. A törvényes képviseleti jogot törvényen alapuló jellegénél fogva csupán a képviselőre hivatott képviselő jogosult saját személyében gyakorolni. Azok az ügyletek, melyeket a serdült korú joghatályosan csak törvényes képviselője jóváhagyásával, hozzájárulásával stb. köthet meg, e jóváhagyás nélkül a serdült korúval szemben érvényesen és így a jog által szankcionáltan létre nem jöhetnek. A törvényes képviselő azt a jogát, hogy a serdültet képviselni jogosult és köteles, a képviseleti jogviszonyon kívül álló 3-ik személyekre a képviseleti jog személyhez kötött jellege folytán át nem ruházhatja.

E megállapításokból folyik, hogy mindaddig, míg a serdült korúnak atyja törvényes képviseleti jogával élni hivatott és köteles, a postai kézbesítés csak akkor lesz joghatályos, ha az atya kezeihez vagy pedig az atya tiltakozásának hiányában, a serdült korú kezeihez történik. Az anyának az a tiltakozása, hogy a serdült korú címére érkezett pos-

taiküldemény a törvényes képviseleti joggal rendelkező atyának ne kézbesíttessék, a m. kir. posta részéről figyelmen kívül hagyandó, mert a törvényes képviselő képviseleti jogát csupán a törvényben meghatározott szervek, a törvényben megállapított esetekben hivatottak bármely irányban korlátozni, vagy a képviseleti jogot a képviselőre egyébként hivatott atyától elvonni.

Az utolsó felvetett kérdés elbírálásánál nemcsak azt teszem vizsgálat tárgyává, hogy szükséges-e a serdült korú kezeihez való kézbesítés esetében, amennyiben kétség támad afelől, hogy a címzett valóban serdült korú-e — a serdültkor igazolása, hanem azt is vizsgálom, hogy abban az esetben, ha az atya a serdült korú törvényes képviselője, szükséges-e a törvényes képviseleti jogosultság igazolása.

Az 1877. XX. tc. értelmében az atya a serdült korú gyermekének törvényes képviselője s így mindaddig jogosultnak kell tekinteni a serdültkorú címére érkezett postai küldemények átvételére, míg törvényes képviseleti jogával élni hivatott.

A m. kir. posta — nézetem szerint — mindaddig jogosult a serdült korú atyjának kézbesíteni, míg hivatalosan tudomást nem szerez arról, hogy a serdült korúnak nem az atyja a törvényes képviselője. A törvényes képviseleti jog ugyanis nemcsak jogosultságot, de kötelezettséget is foglal magában és így abban az esetben, ha az atya serdült korú gyermeke fölött gyakorolt képviseleti jogától megfosztatik, akkor a helyébe lépő törvényes képviselő hivatott, a serdült korú érdekeinek megvédésére s ezzel kapcsolatban a törvényes képviselő személyében beállott változásnak a m. kir. postával való közlésére.

Ami azt a kérdést illeti, hogy serdült korúnak való kézbesítés esetében az életkor igazolása megkívántassék-e vagy sem, rámutatok arra, hogy az A. 1. Szab. hivatkozott rendelkezése alapján a serdült korú kezeihez való kézbesítés érvényességének feltétele a serdült állapot. Ennélfogva kívánatosnak és szükségesnek tartom a serdültkorú életkorának igazolását minden oly esetben, amikor a serdült korú kezeihez történik a postai kézbesítés és egyidejűleg kétség merül fel az iránt, hogy a címzett valóban serdült-korú-e?

Légvédelem, gázvédelem.

Írta: Dr. LENDVAY JENŐ m. kir. posta s.-titkár.

„Défense contre les gaz.“

Par le Dr. Eugène Lendvay, aide-secrétaire des postes.

L'auteur continue et termine son article commencé dans le numéro 10 de notre revue, année 1935.

(Folytatás.)

A m. kir. posta lég- és gázvédelmét természetesen az egységes elvek és elgondolások alapján kellene berendezni a lég- és gázvédelem tekintetében Európaszerte végrehajtott és bevezetett elvek, újítások és vívmányok állandó figyelemmel való kísérésével és esetleges felhasználásával. Az egyes postai szerveknél ezenfelül természé-

tesen az illető város, helység lég- és gázvédelmi intézkedéseit, különleges helyzetét és viszonyait is szemelőtt kellene tartani.

A m. kir. posta lég- és gázvédelmi intézkedéseinél kiinduló pontot, a védelem tárgyát a postai vagyontárgyak, a postaépületek és létesítmények képeznék. Elsősorban tehát ezeket kellene olyan körülmények közé juttatni, hogy működésüket még a lég- és gáztámadások alkalmával is — bár csökkentett mérvben — de rendeltetésüknek megfelelően — folytathassák.

Légítámadások alkalmával a postai épületek, létesítmények és berendezések inkább csak a városokban volnának kitéve rombolásnak. Nem lehet megfelekedzni azonban a városok mellett elhelyezett postai létesítmények és vidéken az egyes községekben elhelyezett postai szervek légvédelméről sem. Sőt általában az egész országot behálózó és átszelő távíró és távbeszélő vonalak védelme is fontos feladat volna. A városokban, főleg pedig az országhatárokhoz közel eső városokban és községekben elhelyezett postai létesítmények lég- és gázvédelme elsőrendű feladat lenne. Ezeknek a postai létesítményeknek a majd annak idején a postaintézet kebeléből kijelölendő m. kir. posta lég- és gázvédelmi bizottsága által tartott helyszíni szemlék és az ezek alapján kialakult tervek, javaslatok szerint külön-külön minden egyes létesítményre nézve, a helyi sajátosságok és körülmények mérlegelésével a következőket kellene megállapítani:

1. Melyek azok az intézkedések, amelyek biztosítják a létesítmény zavartalan működését légítámadások esetére is?
2. Milyen gondoskodás történjék rongálás, rombolás és kár esete, a működésképeség biztosítása tekintetében?
3. A régi és meglevő létesítmények megfelelnek-e a lég- és gázvédelem korszerű követelményeinek, az új létesítmények pedig milyen irányelvek alapján rendezendők be?

E bizottságnak meg kellene továbbá vizsgálnia minden postai létesítményt, hogy

a) légvédelmi szempontból romboló és gyújtóbombák ellen miként és mily mértékben volna felszerelendő a célzott bombavetés hatását csökkentő, vagy megtevesztő berendezésekkel?

b) Az elsötétítés és szükségvilágítás végrehajtására milyen intézkedések volnának szükségesek?

c) Nem lehetne-e a létesítményt a kisebb súlyú bombák ellen a tető, vagy tetőszerkezet bizonyos mértékű megerősítése révén a rombolásoktól megóvni?

d) A gyújtóbombák hatása ellen a létesítmények jelenlegi tetőszerkezete és padlástere miként volna berendezendő és felszerelendő?

e) Meg kellene vizsgálni, hogy nem volna-e szükség a távíró és távbeszélő vonalak áthelyezésére? Hol és milyen mértékben lenne szükséges ezeket a vonalakat esetleg földalatti kábeleken vezetni?

f) Nem volna-e célravezetőbb, ha ezek a vonalak és áramkörök az egyes gócpontokat megkerülnék?

g) A rádióberendezések lég- és gázvédelmi berendezése és ellá-

tása tekintetében melyek volnának a passzív lég- és gázvédelmi berendezések?

h) A stabil postahivatalok lég- és gázvédelmi szempontjából a felsoroltakon kívül milyen intézkedések jöhetnek még tekintetbe. A mozgóposták — a m. kir. államvasutakkal karöltve — milyen lég- és gázvédelmi berendezéseket igényelnének? A géperejű és lófogatú járművek, valamint az állatok lég- és gázvédelme szempontjából milyen intézkedések volnának szükségesek?

Az említett bizottság munkálatai alapján az annak idején elkészítendő lég- és gázvédelmi tervek és intézkedések végrehajtása szempontjából — még a következőkről kellene gondoskodni:

1. Minden postai szervnek előre el kellene készíteni a korlátolt szolgálatra vonatkozó személyzeti és munkabeosztását, különös figyelemmel arra, hogy a személyzetből e tekintetben elsősorban csak az illető postai szervhez legközelebb lakó alkalmazottakat kellene számitásba venni.

2. A szállító és kézbesítő szolgálat esetleg többnapos fennakadása miatt a továbbítandó levélzárlatokat és csomagokat oly helyen kellene raktározni, ahol a rongálódástól, kártól megóvhatók lennének, tekintet nélkül arra, hogy a m. kir. posta a légitámadásokra, kártérítés tekintetében, — mint vis majorra — hivatkozhatna-e vagy sem.

3. A posta szolgálatában álló gépek esetleges megrongálódása folytán azok munkáját és szerepét, tartalékgépek beállításával, vagy esetleg emberi erővel pótolni lehet-e? Az elektromos hálózat megrongálódása esetében tartalékgépek útján lehetséges-e áramfejlesztés a munkagépek üzemben tartására, világításra stb.? A mozgópostakocsikat, gépjárműveket, esetleg lovaskocsik beállításával lehetne-e helyettesíteni? A városokban a szállító és kézbesítő szolgálatot teljesítő gépjárművek és lófogatú járművek szolgálatát, esetleg emberi erővel, vagy más módon nem lehetne-e pótolni?

4. A személyzet beható felvilágosítását, egyéni lég- és gázvédelmi kiképzését és védekezési gyakorlatok tartását miként lehetne megoldani?

5. A tömeg és egyéni gázvédelmet óvóhelyek létesítésével, gázálarcok és légzőkészülékek beszerzésével mi módon lehetne keresztülvinni?

6. A tüzesetek ellen való védekezést és külön erre a célra alkalmas személyzet kiválasztását, kiképzését és begyakorlását miként lehetne végrehajtani?

7. A különféle támadógázak elleni védekezést és ezek fertőtlenítésére felhasználandó személyzet külön kiképzését, felszerelését és a fertőtlenítéshez szükséges eszközök (anyagok) beszerzését, milyen úton-módon lehetne elérni?

8. Az egészségügyi szolgálat lég- és gázvédelmi szempontok szerint való megszervezését (első-segélyhely, mentőszolgálat, szükségsegegyhely, ambulancia) miként lehetne megvalósítani?

9. Tekintettel a posta kezelésében megforduló nagy értékekre és a postai vagyontárgyak értékére, vagyonbiztonság szempontjából a biztonsági (őrző) szolgálat bizonyos mértékben való megszervezése szükséges és megoldható volna-e?

10. A légitámadások által okozott rongálások helyreállítása és kijavítása hogyan volna lehetséges?

11. A posta légvédelmének munkábaállítására a jelzőszolgálatot (házirendőr, házitűzoltó) miképpen lehetne megszervezni?

12. Az igénybevehető személyek és anyagok nyilvántartásának előkészítése különös tekintettel arra, hogy légitámadások idején a szolgálatot teljesítő postai alkalmazottakat miképpen lehetne élelmezni és ezt az élelmet, valamint az illető postai üzem működésére szükséges anyagokat miképpen lehetne pótolni?

13. A posta lég- és gázvédelmére vonatkozó terveket és intézkedéseket miképpen kellene minden egyes postai szervnél tervezetbe foglalni?

A m. kir. postán lég- és gázvédelem szempontjából végrehajtandó távolabbi intézkedés gyanánt megemlítem még, hogy az új postai épületeket, létesítményeket a jövőben a lég- és gázvédelmi elvek szemelőtt tartásával kellene megépíteni.

Az előadottak — amint ezt már említettük is — kizárólag csak elgondolások és irányelvek, amelyekre a majd annak idején létesítendő postai lég- és gázvédelemnél figyelemmel kellene lenni. Azonban ismét fel kell hívni a figyelmet arra, hogy e költséges, sok munkával és anyagi áldozattal járó, valamint hosszú időt is igénylő intézkedések a m. kir. posta jelenlegi pénzügyi helyzetében — sajnos — csak elméleti jelentőségűek.

*

A Népszövetségnek a fegyverkezés korlátozására alakult nem állandó vegyesbiztosságának még 1924-ben kiadott jegyzőkönyve a következő jellemző mondattal zárul: „... egyrészt a tudomány állandóan növekvő és minél többoldalú alkalmazása hadicélokra, másrészt a fenyegető veszély, valóságos *életveszélyt* jelentenek, amelybe az a nemzet kerül, amely a nemzetközi szerződésekben és megállapodásokban bízva, magát a biztonság hitében ringatja, hogy majd védtelenül az új fegyverek hatására ébredjen. Ezek arra készítetik a bizottságot, hogy hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a nemzetek az őket fenyegető veszély borzalmas természetét teljes egészében eleve megismerjék . . .” *Tehát még a leghivatottabb nemzetközi szerv is felhívja a nemzeteket a védekezésre, egyszersmind azonban sajnálattal állapítjuk meg, hogy hallgatólagosan beismeri a pusztító légiveszély elhárításával szemben fennálló tehetetlenségét.*

Nemzetünk jövőjének és további fennmaradásának érdekében, az óvintézkedéseket idejekorán kell tehát megtenni, mert a veszély beálltakor kapkodva, a keresztülvitelre már nem lesz idő.

A jövő nemzetközi konfliktusok, vagy háborúk esetében — nem lesz harctér és mögöttes országrész és a tényleges katonai szolgálatot teljesítők serege mellett a lakosság minden munkabíró tagjának fokozott teljesítményére lesz szükség. A korszerű harcászat ugyanis harci gépekből, fegyverekből, eszközökből, üzemanyagból, s nem utolsó sorban élelemből állandóan utánpótlásra szoruló nagy tömegeket mozgósít. A termelésnek tehát állandó, lázas munkával szakadatlanul kell működni. Így azután a *jövő háborúja nemcsak a had-*

seregek, hanem a nemzetek egymás ellen irányuló küzdelme is lesz. Mindezek fenyegető valóságát az egyes hatalmak már régen ismerik és ellenintézkedéseiket már régen megtették.

Anglia pl.: 1934-ben 5 éves légvédelmi tervet dolgozott ki és főleg aktív irányban fejleszti védelmét. Légi erejét vadász-repülőgépszázadokkal és légvédelmi tüzérséggel növeli, s a fejlesztés során a tervek szerint csak akkor áll meg, ha légi erői a légi erőkben leg-erősebb állam légi flottájának nagyságát eléri. A passzív légvédelmet sem hanyagolta azonban el. Légi miliciát szervezett és az 1933/1935. években 100.000 polgári egyént képzett ki légvédelmi munkára. A vöröskeresztes és kórházi ápolónőket gázsérültek kezelésére is kiképezte, a jelző-szolgálatra pedig külön 20.000 polgári egyént gyakorolt be.

Franciaország az egész munkaképes nemzetet, férfiakat-nőket egyaránt beállította a jövő háborújának hadiszolgálatába. Az aktív légvédelem terén Franciaország továbbra is első akar maradni a kontinensen. Az állandóan szervező, építő és kiképző gyakorlatok ugyanis ezt célozzák. A passzív légvédelmet a katonai hatóságokkal való szoros együttműködés útján fejleszti. Vezetőket képeznek ki különleges légvédelmi szolgálatra, akik azután a lakosság további kiképzését végzik. E különleges tanfolyamok előadói a hadtestek lég- és gázvédelmi tisztjei. A lakosságot foglalkozási ágak szerint külön-külön képezik ki. Minden departement-ban évente legalább egy riadó gyakorlatot tartanak. A lég- és gázvédelemben kiképzettek száma évenként átlag 20.000 férfival és 15.000 nővel emelkedik. Az országban eddig kb. 15.000.000 gázálcot osztottak szét. Összeírták és lajstromozták már az óvóhelyeket és az ezeknek alkalmas helyiségeket is.

Olaszország igen szellemesen, még a plakátok propaganda és szuggesztív erejét is igénybe veszi a passzív légvédelem munkájában. Így is buzdítja a lakosságot a védekezésre a lég- és gázvédelmi készülékek és eszközök beszerzésére. A légitámadások alkalmával szolgálatot teljesíteni és dolgozni tartozó egyéneket védőszerekkel hivatalból szerelik fel. Óvóhelyek gyanánt kiképezték a földalatti villamosok és vasutak alagútjait és a nagyvárosok kiürítésének megszervezése is megtörtént már. Ki vannak jelölve mindazok, akiknek a városokat el kell hagyniok, s akiknek feltétlenül ott kell maradniok, sőt az is meg van állapítva, hogy miképpen és hová szállítják el a városból eltávozásra kényszerülőket. Új épületeket és létesítményeket pedig már csak a légvédelmi törvény építészeti előírásainak megfelelően lehet létesíteni.

Lengyelország a francia mintához hasonlóan az összes 16—60 éves férfiakat, sőt a 19—45 éves nőket is kötelezte hadisegédszolgálatra. A tervszerű munkának eredménye, hogy a lakosság lég- és gázvédelmi kioktatása, a pincék lajstromozása, lég- és gázvédelmi helyekké való berendezése, a padlások kiürítése, a figyelő és riasztó szolgálat megszervezése, a városok elsötétítése, a leplezés, a közrendészeti alakulatok kiegészítése, s a szükséges, különleges légvédelmi alakulatok megszervezése a gázvédelmi felszerelés, a városok részleges kiürítésének előkészítése és éltelmezésének biztosítása ma már

mind befejezett tényeknek tekinthetők. Gondoskodtak azonban ezenkívül a gyárak, a vasút és posta személyzetének légvédelmi kiképzéséről, a szükséges légvédelmi felszerelésekkel való ellátásáról, valamint arról is, hogy az ipar és a forgalom polgári légvédelem összes követelményeinek eleget tegyen. Van már légvédelmi irodalmuk is. Légvédelmi vándorkiállításokat is rendeznek. Kizárólag a polgári légvédelem oktatása és kutatások céljából főiskolát is tartanak fenn. Mindebből a nagy munkából a lengyel légvédelmi liga messzemenő hatósági támogatás mellett vette ki a maga részét. A liga taglétszáma 1935. nyarán kb. $1\frac{1}{4}$ millió volt.

Lengyelország ismertetett légvédelmi munkájából is azt a tanulságot meríthetjük, hogy a polgári légvédelem terén a rögtönzés nem vezethet célra, hanem kizárólag csak több év céltudatos és tervszerű munkája.

Németország aránylag későn, csak az 1932. tavaszán kiadott légvédelmi rendelet alapján indította meg a polgári légvédelmet, ekkor azonban nagy lendülettel indult meg a munka és megalakították a német légvédelmi ligát is.

Németország e téren a több év késedelmét tervszerű és szívós munkájával ma már annyira behozta, hogy pl. a birodalmi légvédelmi liga tagjainak száma 6 millió és a legutóbbi évek alatt 2.500 iskolában több, mint 10.000 oktatóval, $2\frac{1}{2}$ millió személyt képzett ki, s ezenfelül még $1\frac{1}{2}$ millió házi rendőrt is avatott fel. 8.000-nél több légvédelmi óvóhelyet létesített, s a birodalom házainak 60 százalékát már a gyújtóbombáknak korszerűen ellenálló módon rendezte be. A birodalmi légvédelmi ligát a német kormány és a németországi városok jelentékeny összegekkel támogatják, így pl. csak Berlin városa 1934-ben 8.650.000 márkát fordított erre a célra, — és a német kormány költségvetésében 50 millió márkát vett fel ugyanerre a célra. 1935. júniusában a német birodalmi kormány légvédelmi törvényt adott ki, mely a német alaposságra valló szaktudással és minden részletre kiterjedő figyelemmel intézkedik az ország lég- és gázvédelméről.

Az irányelvek betartását és keresztülvitelét a rendőrségre bízta. A vezérelv az, hogy az állam összes hivatalai, a társadalmi szervezetek és a polgári lakosság maga is dolgozzék a légvédelem terén. A védelmet aktív és passzív részekre osztotta be, — és az aktív rész gerincét a rendőrség, tűzoltóság, mentők, víz, villany, gáz, posta, vasút és nemzeti munkavédelem szervei alkotják. A légvédelmi szervezetek fenntartására és működésére szükséges pénzüsszegeket az érdekelt városok, gyárak, üzemek, háztulajdonosok és a magánszemélyek kötelesek biztosítani. A német légvédelmi törvény kötelezően előírja a lakosság önszegélyét is és minden házban légvédelmi intéző és házi tűzoltó beállítását követeli. A főiskolákon légvédelmi tanzségeket állítottak fel, és a hadsereg a rendőrség, tűzoltóság, valamint a közhivatalok kötelékeibe csak azokat veszik fel, akik a légvédelmi szakon sikeresen vizsgáztak.

De még a kis államok sem maradtak tétlenül a légvédelmi intézkedések terén, mert pl. *Belgium* francia mintára rendezkedett be. *Hollandia* a katonai és polgári hatóságok közös működésével szer-

vezte meg légvédelmét. *Finnországban* szintén alakult légvédelmi liga, *Svédország* pedig már a világháború alatt, 1916-ban alapozta meg légvédelmét. Szomszédaink sem maradtak tétlenül. *Ausztriának* is van már légvédelmi törvénye és a légvédelmi intézkedések terén már jelentős munkát végzett. *Jugoszláviában* a lég- és gázvédelmet a Vöröskereszt intézmény vezeti, *Romániában* pedig „a gázvédelmi társaság“ foglalkozik e kérdésekkel. *Bulgáriában* szintén megjelent már a légvédelmi törvény, melynek alapján a légvédelmi munkálatoakat végző Vöröskereszt egyesületbe való belépést minden állampolgár részére kötelezővé tette. A tagság díjfizetéssel jár.

Európa minden egyes állama rendelkezik tehát már lég- és gázvédelmi berendezésekkel, köztük még a semlegességében egyáltalában nem veszélyeztetett *Svájc* is, ahol a „Violet (lila) kereszt“ fejt ki élénk lég- és gázvédelmi tevékenységet.

Nem lehet említés nélkül hagyni azonban *Csehszlovákia és Oroszország* légvédelmi szoros együttműködését sem. Csehszlovákia 1935. tavaszán alkotta meg légvédelmi törvényét. Fejlett aktív és passzív légvédelmi berendezésekkel rendelkezik saját maga is. A legutóbbi időben azonban a vörös birodalommal kötött egyezmény alapján a felvidéken a legmodernebb légi támpontokat létesíti (Ungvár, Pöstyén, Trencsén stb.), ahonnan a szovjettel együttműködő légi haderők könnyen bombázhatják Berlint, Bécsét, Budapestet, vagy Varsót is.

Oroszország egyébként 1938-ban fejezi be az 5 éves lég- és gázvédelmi tervét, melynek célja, hogy az orosz légierők állományát 5.000 repülőgépre emelje. A passzív légvédelem terén pedig az „Osoaviachim“ szervezet állítja be az állam légieréjébe az összlakosságot. A szervezet taglétszáma 15.000.000, köztük 25 százalék nő.

A közöltekből látni lehet, hogy mily nagy súlyt helyez a külföld a polgári légvédelemre és mennyire fontosnak tartják a polgári lakosság megfelelő előkészítését, kiképzését és felszerelését a bekövetkező légitámadások esetére, mert ne felejtjük el, hogy minden országot meg lehet támadni. A támadás sikere, vagy sikertelensége pedig igen nagy mértékben függ attól, hogy a passzív védekezés, a polgári légvédelem hogyan működik. Nyilvánvaló tehát, hogy *senki és főleg a felelős államférfiak nem alhatnak nyugodtan a mai viszonyok között addig, amíg a polgárság lég- és gázvédelme megbízhatóan és korszerűen nincs megszervezve és annak működése nincs kipróbálva.*

Források: Lég- és gázvédelmi tanfolyam

vitéz Madarász: Légiháború.

Petróczy: Veszélyben minden magyar város. Légvédelmi katé.

J. Meyer: Der Gaskampf.

P. Blösch: La guerre chimique.

Technikai lexikon.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Újabb pályatételeink:

9.

Szükséges lenne-e bizonyos esetekben a budapesti távbeszélő-hálózat trunk-áramkörei csillapításának javítása? Milyen lenne ennek kiviteli módja?

10.

A hitelezett távbeszélgetési díjak beszédese az utóbbi időben nagy nehézségekbe ütközik.

Kérdés: milyen intézkedésekkel lehetne a távbeszélő-díjhátrálékok emelkedését megakadályozni és különösen a nem eléggé hitelképes előfizetőknel a távolsági beszélgetési díjak utáni tartozás növelését korlátozni?

*

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja résztvehet. A pályamű legfeljebb 3 gépírással ívoldalra terjedhet.

A pályázati határidő: 1936. június 20.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt, lepecsételt jelígyes levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jelígyes leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap, amelynek összege 50 P lesz, vagy legalább is dicséretben részesült. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó levelet megsemmisítik s így a szerző neve ismeretlen marad.

A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest, esetleg a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben is megjelenik.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérgazgatóság ügyosztályvezetői — akik a bírálatra lesznek hivatva, — nem fognak résztvenni.

Az 1936. évf. 2. számában közölt
4 számú pályatétel:

Hírlapdíjszabás kedvezménnyel feladott küldeményhez a kiadóhivatal saját címadataival ellátott válaszbörítékben a lap szerkesztősége által az olvasókhoz feltett valamely közérdekű kérdéssel kapcsolatos szavazólapot csatol.

Kérdés, hogy a hírlaphoz csatolt és borítékba helyezett eme mellékletért milyen indokolással és milyen díjakat lehet felszámítani?

A pályázat eredménytelen maradt.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

16. Több tanuló dolgozatának egy küldeményben való egyesítése esetében e küldeményt egyetlen üzletipapírként postára lehet-e adni?

Igen.

Az A. 1. Szab. 30. §. 1. pontja szerint: „Üzletipapírok az egészen vagy részben kézzel (írógéppel) írt vagy rajzolt olyan iratok és okiratok, amelyeknek aktuális és személyes levelezés jellegük nincs. Ilyenek a régi keltű nyitott levelek, a tanulók eredeti és kijavított dolgozatai. . . .” Az idézett szabály semmiféle megszorítást nem tartalmaz arra nézve, hogy az üzletipapírként postára adott küldeményben egy vagy több tanuló iskolai dolgozatát lehet elhelyezni. Ennélfogva semmi akadály nincs annak, hogy például valamely iskola több tanulójának dolgozatát egy küldeménybe egyesítve egyetlen üzletipapírként adja postára. Természetesen a küldemény legnagyobb súlya ilyen esetben sem haladhatja meg az üzletipapírokra előírt 2 kg-os súlyhatárt. (93.896/1936.—X/4. K. K. M. sz. rendelet.)

17. Képeslevelezőlap a következő ötszavas szöveggel nyomtatványként postára adható-e?

„A vizontlátásig sok csók, kézcsók
Dezső.”

Igen.

Az A. 1. Szab. 32. §. 2. d) pontja szerint képeslevelezőlapokon szabad legfeljebb öt szóból vagy öt szokásos kezdőbetűből álló szerencsekívánatot, üdvözlést, köszönetet, részvénytilatkozatot vagy más udvariassági kifejezést írni. A példaképen felhozott szöveg az Üzletszabályzat idézett pontjában foglaltaknak megfelel, mert a szöveg nem személyes levelezés jellegű, hanem a mindennapi életben használt olyan udvariassági kifejezés, amely az Üzletszabályzat által előírt keretet nem lépi túl. (Beküldött kérdés.)

18. Rendszeresített állásra, végleges minőségben kinevezett, fizetési osztályba sorozott és már 20 év óta tényleges szolgálatot teljesítő államvasúti állomáselőjáró (segéd-tiszt) címet viselő, személypénztári teendőket végző államvasúti alkalmazottnak jár-e 50%-os távbeszélő alap-, illetőleg előfizetési díjkedvezmény?

Nem!

A C. 1. Szab. 22. §. 1. pontja értelmében az 50%-os alap-, illetőleg előfizetési díjkedvezmény csak az ott felsorolt tisztviselőket illeti meg.

Mintthogy azonban az államvasúti segéd-tisztek nem tisztviselők, a távbeszélő díjkedvezményre nincsen igényük. (Beküldött kérdés.)

Forgalom és munkaegységek.

Rovatvezető: Dr. Ruttner Béla m. kir. postasegédtitkár.

Azokat, akik a februári igen kedvező forgalom és az évenként rendszeresen jelentkező márciusi nagyobb forgalomemelkedés alapján a f. év márciusában is erősebb javulást reméltek, igen nagy csalódás érthette, mert a márciusi forgalom ebben az évben kivételesen a februári alatt maradt és a mult évi márciusi forgalmat is csak igen mérsékelten haladta meg. Ennek ellenére sem mondhatjuk, hogy a folyó évi forgalom kedvezőtlen volt. A helyzet inkább az, hogy mind a f. évi februári, mind a mult évi márciusi forgalom volt felette kedvező és pedig olyan rendkívüli körülmények következtében, amelyeknek híján a f. évi márciusi forgalom az említett másik két hónap forgalmával szem-

ben már eleve igen nagy hátránnyal indult. Így a postánál a mult évi márciusi egyszeres és a f. évi februári kétszeres illetménykifizetésekkel szemben a f. évi március, az elsejére eső vasárnap következtében, illetménykifizetések nélkül maradt, a távirónak és távbeszélőnek pedig a mult évi országgyűlési képviselőválasztások hatalmas forgalmával kellett megküzdnie. E körülmények ismeretében a mult évhez viszonyított szerényebb emelkedést is igen jelentős eredménynek kell elkönyvelni.

A márciusi pénzforgalomnak egy jelentős hányada tehát még február hónapban bonyolódott le és így a postaforgalom bizonyos mértékig csonka volt. Ennek ellenére mégis a postaforgalom mutatja talán

a legkedvezőbb eredményt. Számottevő a csomagforgalom, a takarékbé- és kifizetések, valamint a csekkbefizetések darabszámának és összegének emelkedése, míg a befizetett postautalványok és a csekk-kifizetések összege, a már említett ok következtében, igen erős mértékben, 11,2, illetőleg 23,4%-kal esett.

A feladott és a kézbesített táviratok darabszáma a februári forgalommal szemben — a többi évek forgalmának megfelelően — ebben az évben is emelkedett, az előző évi márciusi forgalomhoz viszonyítva azonban 13,3, illetőleg 10,9%-kal csökkent. Figyelembe kell azonban venni, hogy a múlt évi forgalmat az országgyűlési képviselőválasztások erősen megduzzasztották.

A távbeszélő forgalom március hónapban nem alakult egységesen, mert az állomások és a helyi beszélgetések számának emelkedésével szemben, a távolsági beszélgetések forgalma a kezdeményezettek-nél 18,4%-kal, az érkezettek-nél pedig 19,4%-kal csökkent. A csökkenés tulajdonképpen még ennél is jelentősebb, mert e kisebb forgalom a távbeszélő állomásoknak a múlt évinél lényegesen nagyobb számára esett. E csökkenést ugyancsak a múlt évi országgyűlési képviselőválasztások magyarázzák, amit szemléltet az a körülmény, hogy mind a kezdeményezett, mind az érkezett beszélgetéseket illetőleg a vidéki forgalom mutat nagyobb, 24,1, és 25,1%-os csökkenést, míg a Budapestről kiindult beszélgetések száma csak 1,1%-kal esett, az érkezett beszélgetések száma pedig változatlan maradt. Ha figyelembe vesszük, hogy az 1935. évi március havi távolsági beszélgetések száma a képviselő választások hatása alatt az 1934. évi márciusi forgalomhoz viszonyítva 42,5, illetőleg 45,0%-os emelkedést mutat, a folyó évi eredményt nem is lehet rossznak minősíteni. Megjegyezzük, hogy a múlt évi képviselőválasztások még az áprilisi távbeszélő forgalmat is befolyásolták, és így a f. évi áprilisi távbeszélőforgalomtól sem várhatunk túlságosan kedvező eredményeket.

A rádióengedélyesek száma a múlt évvel szemben 11.596-tal, vagyis 3,31%-kal, az előző hónapoz viszonyítva pedig 1.448-al, vagyis 0,40%-kal emelkedett, úgy hogy a március hó végén nyilvántartott előfizetők száma 361.363 volt. Az emelkedés üteme hónapról-hónapra lassubbodik, amit bizonyít, hogy a f. évi januári 4.550 előfizetői szaporulattal szemben február hónapban csak 2.458, márciusban pedig már csak 1.448 előfizetői többlet jelentkezett. Erősen megközelítettük tehát a tavaszi maximumot, amelyet 10 év tapasztalata

szerint áprilisban, de legkésőbb májusban a nyári hónapok felé mindjobban erősödő lemorzsolódás követ. Az utóbbi hónapokban a vidéki előfizetők száma jobban emelkedett, mint a fővárosi előfizetőké. Ez a helyzet március hónapban megváltozott, mert a budapesti engedélyesek 0,46%-os emelkedésével szemben a vidéki előfizetők száma csak 0,37%-os szaporulatot mutat fel. A vidéki előfizetők számának gyengébb emelkedése már a fokozatos csökkenés előjele, amely a vidéken mindig előbb következik be, mint a fővárosban.

2. A forgalom munkaegységekben.

A személyzet munkaeredményének megállapítása oly módon történik, hogy a posta a végrehajtott szolgáltatásban végzett munkákat a reájuk fordított idő, a munka minőségének és mennyiségének figyelembe vételével munkaegységekkel értékeli, méri. A posta forgalmának lebonyolításánál végzett és egységekben kifejezett munkát a küldemények darabszámának a küldeménymenként megállapított értékegységgel való szorzata és a szorzatok eredményének együttes összege adja. Ily módon tehát a munkaegységek a posta forgalmával kapcsolatos különböző természetű munkákat közös fogalommal fejezik ki.

A munkaegységek e természetüknél fogva igen alkalmasak az általános posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. Az itt közölt táblázatok adatait az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak.

A munkaegységekben kifejezett összeforgalom az előző évhez képest csak kisebb mértékben, 3,1%-kal emelkedett. Legjelentősebb az emelkedés a postai munkaegységeknél, míg a táviró munkaegységek száma az 1935. évi márciusi nagy forgalom következtében 6,3%-os csökkenést, a távbeszélő munkaegységek száma pedig csak igen mérsékelt — 2,8%-os — emelkedést mutat. Megjegyezzük, hogy a távbeszélő állomások és a helyi beszélgetések számának emelkedése nem maradt az előbbi hónapok emelkedése mögött, ellenben a távolsági forgalom a múlt évi igen magas forgalomhoz képest erősen csökkent. Ez az oka annak, hogy a távbeszélő munkaegységek a múlt évhez képest csak kis mértékben emelkedtek.

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		F e l a d á s										
		Közön- séges ¹⁾ levélpostai küldemények	Aján- lott	Érték- levelek	Műi, betét és sommás események	Po-tautalványok		Postatakarék befizetések		Csekkbefizetések		
						daráb- száma ezrekben	összege ezer P-ben	daráb- száma ezrekben	összege ezer P-ben	daráb- száma ezrekben	összege ezer P-ben	
		darabszáma ezrekben										
Az 1930. évben		422.671	15.862	661	11.362	10.810	1.825.847	717	47.902	18.092	2.271.763	
Az 1931. évben		370.509	11.817	575	10.145	10.205	1.272.792	494	40.336	16.322	1.934.881	
Az 1932. évben		351.739	9.288	484	8.744	9.251	788.512	416	32.782	15.094	1.659.372	
Az 1933. évben		346.512	7.974	465	8.584	8.870	770.438	576	41.654	16.200	1.573.012	
Az 1934. évben		413.180	7.487	424	8.791	9.304	805.973	781	55.874	17.984	1.611.906	
Az 1935. évben		—	7.771	415	8.793	9.731	864.277	912	65.357	18.928	1.706.898	
1934.	IV.	27.045	603	35	629	685	50.732	59	3.926	1.380	113.682	
	V.	26.619	615	36	720	710	60.282	57	4.095	1.427	135.459	
	VI.	27.246	611	33	690	794	77.808	68	4.428	1.528	129.406	
	VII.	26.467	598	33	674	793	60.585	66	4.718	1.377	125.299	
	VIII.	27.219	589	36	693	792	72.594	66	4.867	1.404	143.034	
	IX.	31.284	613	35	725	753	67.877	66	5.101	1.393	133.556	
	X.	33.974	679	38	831	901	87.839	69	5.109	1.768	153.552	
	XI.	28.079	598	36	763	754	61.123	64	4.741	1.603	156.896	
	XII.	30.305	574	33	928	888	83.438	61	4.643	1.788	152.532	
	1935.	I.	28.085	640	32	696	795	56.884	85	6.631	1.630	122.890
		II.	26.718	588	30	611	745	65.090	82	5.371	1.449	126.522
		III.	37.642	652	32	664	740	64.748	79	5.063	1.352	114.367
1934.IV—1935.III.összesen		—	7.360	409	8.624	9.350	809.000	822	58.693	18.099	1.607.195	
1935.	IV.	34.480	610	32	721	825	67.215	68	4.778	1.510	122.080	
	V.	32.334	5914	34	679	767	65.631	74	5.398	1.535	139.941	
	VI.	28.066	537	30	631	733	64.846	64	4.825	1.445	123.989	
	VII.	28.384	650	36	690	877	74.499	84	5.912	1.553	138.224	
	VIII.	30.660	604	39	667	869	91.845	81	5.779	1.545	161.716	
	IX.	36.655	645	38	772	775	63.251	75	5.627	1.484	147.990	
	X.	38.632	721	40	835	913	93.308	77	5.234	1.856	165.308	
	XI.	33.816	611	38	798	800	77.647	73	5.145	1.783	181.427	
	XII.	39.633	599	34	1.029	892	79.323	70	5.594	1.786	162.444	
	1936.	I.	33.993	667	33	684	801	59.415	101	7.047	1.673	132.558
		II.	33.692	762	33	661	815	82.082	103	7.015	1.663	142.432
		III.	39.078	617	34	737	766	57.507	90	5.377	1.471	127.111
1935.IV—1936.III.összesen		—	7.937	421	8.904	9.833	876.569	960	67.731	19.304	1.745.220	
1935. I.—III.		92.445	1.880	94	1.971	2.280	186.718	246	17.065	4.431	363.779	
1936. I.—III.		106.763	2.046	100	2.082	2.382	199.004	294	19.439	4.807	402.101	
Összehasonlítások	1936. III. havában 1935. III. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+1.436	- 35	+ 2	+ 73	+ 26	- 7.241	+ 11	+ 314	+ 119	+ 12.744
		o/o-ban	+ 3'8	- 5'4	+ 6'2	+ 11'0	+ 3'5	- 11'2	+ 13'9	+ 6'2	+ 8'8	+ 11'1
	1935. IV. — 1936. III. időszakban 1934. IV. — 1935. III. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	—	+ 577	+ 12	+ 280	+ 483	+ 67.569	+ 138	+ 9.038	+ 1.205	+ 138.025
		o/o-ban	—	+ 7'8	+ 2'9	+ 3'2	+ 5'2	+ 8'4	+ 16'8	+ 15'4	+ 6'7	+ 8'6
	1936. I—III. időszak- ban, 1935. I—III. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 14.318	+ 166	+ 6	+ 111	+ 102	+ 12.286	+ 48	+ 2.374	+ 376	+ 38.322
		o/o-ban	+ 15'5	+ 8'8	+ 6'4	+ 5'6	+ 4'5	+ 6'6	+ 19'5	+ 13'9	+ 8'5	+ 10'5

*) Az 1935. és 1936. évi adatok ideiglenesek. 1) Hirlapokkal együtt.

2) Közte 296 ezer drb. választási igazolványt tartalmazó ajl. levél.

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		K é z b e s i t é s													
		Közön- séges ¹⁾		Aján- lott	Érték- levelek		Kérd. bérlet és sommás eszmák		Postautalványok		Postafahétkifizetések		Csekk-kifizetések		
		levél, ostai küldemények													
		darabszáma		ezrekben			darab- száma	ezrekben	összege ezer P-ben	darab- száma	ezrekben	összege ezer P-ben	darab- száma	ezrekben	összege ezer P-ben
Az 1930. évben		425.761	16.794	726	12.390	10.816	1.804.460	376	20.852	3373	1.036.937				
Az 1931. évben		373.517	12.442	637	10.687	10.102	1.267.997	295	25.646	3275	967.490				
Az 1932. évben		353.134	9.739	536	8.968	9.256	797.202	236	18.316	3259	785.987				
Az 1933. évbe		345.768	8.172	506	8.776	8.961	773.525	280	21.472	3373	698.973				
Az 1934. évben		416.564	7.653	481	8.890	9.320	802.581	367	28.707	3223	658.994				
Az 1935. évben		—	7.790	471	8.814	9.768	867.020	463	37.921	3398	662.151				
1034.	IV.	27.135	616	40	631	675	47.401	28	2.204	230	41.311				
	V.	26.691	615	40	718	709	60.803	31	2.190	269	54.910				
	VI.	27.346	612	37	693	758	74.860	31	2.349	289	73.408				
	VII.	26.564	616	38	686	798	59.002	31	2.369	238	43.342				
	VIII.	27.319	608	42	692	797	73.007	32	2.544	216	48.084				
	IX.	31.384	626	42	743	750	68.721	31	2.581	234	49.253				
	X.	34.085	696	43	834	896	86.038	34	2.823	282	69.037				
	XI.	28.182	599	42	768	766	63.169	31	2.296	236	42.225				
	XII.	30.416	581	40	945	884	82.599	37	3.069	308	66.618				
1935.	I.	28.183	669	38	697	814	58.746	32	2.390	266	42.200				
	II.	26.809	591	35	617	749	65.218	30	2.265	234	46.391				
	III.	37.741	666	37	675	739	65.059	37	2.659	257	48.404				
1934.IV—1935.III.összesen		—	7.495	474	8.699	9.335	804.623	385	29.739	3.059	625.193				
1935.	IV.	34.602	619	37	719	853	67.417	41	3.140	274	53.162				
	V.	32.453	589	39	668	765	66.658	39	3.229	250	51.377				
	VI.	28.669	561	35	651	741	64.080	39	3.286	297	59.928				
	VII.	29.348	635	40	684	871	74.627	38	3.091	335	59.312				
	VIII.	30.780	606	44	666	863	91.074	41	3.518	303	68.821				
	IX.	36.755	638	43	772	787	64.619	41	3.718	259	41.949				
	X.	38.756	748	45	832	905	91.281	43	4.234	323	72.756				
	XI.	33.940	604	40	804	807	79.468	39	3.048	275	58.363				
	XII.	39.778	604	38	1.029	894	78.773	43	3.343	325	59.488				
1936.	I.	34.112	685	36	679	821	61.678	39	3.036	286	42.304				
	II.	33.807	762	34	666	813	81.743	38	2.776	287	63.834				
	III.	39.181	630	35	727	772	58.180	48	3.544	268	37.070				
1935.IV—1936.III.összesen		—	7.941	466	8.897	9.872	879.598	489	39.963	3.482	668.364				
1935 I—III.		92.733	1.926	110	1.989	2.302	189.023	99	7.314	757	136.995				
1936 I—III.		107.100	2.077	105	2.072	2.406	201.601	125	9.356	841	143.208				
Összehasonlítások	1936. III. havában	szám- szerüleg	+1.440	— 36	— 2	+ 52	+ 33	— 6.879	+ 11	+ 885	+ 11	— 11.334			
	1935. III. havához képest több (+) kevesebb (—)		+ 3,8	— 5,4	— 5,4	+ 7,7	+ 4,5	— 10,6	+ 29,7	+ 33,3	+ 4,3	— 23,4			
	1935. IV. —1936. III. időszakban	szám- szerüleg	—	+ 446	— 8	+ 198	+ 537	+ 74.975	+ 104	+ 10.224	+ 423	+ 43.171			
	1934. IV.—1935. III. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)		—	+ 6,0	— 1,7	+ 2,3	+ 5,8	+ 9,3	+ 27,0	+ 34,4	+ 13,8	+ 6,9			
	1936. I.—III. időszakban	szám- szerüleg	+ 14.367	+ 151	— 5	+ 83	+ 104	+ 12.578	+ 26	+ 2.042	+ 84	+ 6.213			
	1—III. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)		+ 15,5	+ 7,8	— 4,5	+ 4,2	+ 4,5	+ 6,7	+ 26,3	+ 27,9	+ 11,1	+ 4,5			

*) Az 1935. és 1936. évi adatok ideiglenesek. 1) Hirlapokkal együtt.

2) Közte 219 ezer választási igazolványt tartalmazó ajl. levél.

I. Forgalom.*)

2. Táviró. 3. Távbeszélő.

Időszak		Táviró		Távbeszélő								
		Feladott	Kézbesített	Állomások száma				Közvetlen összeköttetések száma	Számított helyi beszélgetések száma ezekben			
				táviratok darabszáma ezekben	a bpesti egység-hálózatban	a fatur. és 200-nál több előfizetővel bíró hálózatban	a 200-nál kevesebb		összesen	bpesti egység-hálózatban	vidéken	összesen
Az 1930. évben		3.359	3.715	46.601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890		
Az 1931. évben		2.568	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135		
Az 1932. évben		2.038	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431		
Az 1933. évben		1.868	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947		
Az 1934. évben		1.848	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809		
Az 1935. évben		1.879	2.573	28.339	15.088 18.723	92.150	1.734	121.980	12.944	134.924		
1934.	IV.	138	199	47.937	12.916	16.221	77.596	1.723	9.388	868	10.256	
	V.	162	221	43.459	13.137	16.909	79.449	1.725	9.787	951	10.738	
	VI.	167	224	49.403	13.272	17.186	80.502	1.729	9.675	1.004	10.679	
	VII.	168	228	50.044	13.366	17.488	81.249	1.731	9.027	959	9.986	
	VIII.	189	247	50.395	13.469	17.674	81.816	1.731	8.280	956	9.236	
	IX.	165	224	50.673	13.576	17.815	82.571	1.735	9.003	978	9.981	
	X.	167	225	51.180	13.641	17.818	83.291	1.731	9.677	990	10.667	
	XI.	149	208	51.832	13.620	17.688	83.836	1.735	10.461	1.082	11.543	
	XII.	145	204	52.528	13.840	17.742	84.920	1.737	9.838	1.028	10.866	
	1935.	I.	131	189	53.338	13.909	17.795	85.459	1.737	9.497	1.009	10.506
		II.	121	177	53.755	14.019	17.874	86.099	1.732	10.128	1.074	11.202
		III.	158	220	54.743	14.143	18.151	87.037	1.726	9.429	997	10.426
1934. IV. — 1935. III. összesen		1.860	2.566	—	—	—	—	—	114.190	11.896	126.086	
1935.	IV.	148	206	55.126	14.435	18.042	87.603	1.722	10.535	1.117	11.652	
	V.	149	207	55.461	14.723	18.315	88.499	1.718	10.304	1.021	11.325	
	VI.	162	220	55.919	14.753	18.504	89.176	1.730	10.786	1.099	11.885	
	VII.	180	235	55.899	14.776	18.711	89.386	1.728	9.758	1.055	10.813	
	VIII.	186	244	56.146	14.827	18.881	89.854	1.738	9.075	1.064	10.139	
	IX.	171	227	56.648	14.926	19.029	90.603	1.742	10.024	1.090	11.115	
	X.	166	223	57.282	15.001	19.023	91.306	1.738	10.399	1.086	11.485	
	XI.	154	212	57.743	15.056	18.766	91.565	1.732	11.244	1.190	12.434	
	XII.	153	213	58.339	15.088	18.723	92.150	1.734	10.801	1.141	11.942	
	1936.	I.	127	184	58.819	15.137	18.700	92.656	1.732	10.326	1.102	11.428
		II.	130	184	59.222	15.234	18.737	93.193	1.730	10.935	1.129	12.064
		III.	137	196	59.698	15.287	18.895	93.880	1.752	10.300	1.042	11.342
1935. IV. — 1936. III. összesen		1.863	2.551	—	—	—	—	—	124.487	13.136	137.623	
1935. I—III.		410	586	—	—	—	—	—	29.054	3.080	32.134	
1936. I—III.		394	564	—	—	—	—	—	31.561	3.273	34.834	
Összehasonlítások	1936. III. havában	szám-szerüleg	— 21	— 24	+4.955	+1.144	+ 744	+6.843	+ 26	+ 871	+ 45	+ 916
	1935. III. havához képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	— 13,3	— 10,9	+ 9,1	+ 8,1	+ 4,1	+ 7,9	+ 1,5	+ 9,2	+ 4,5	+ 8,8
	1935. IV. — 1936. III. időszakban	szám-szerüleg	+ 3	— 15	—	—	—	—	—	+ 10.297	+ 1.240	+ 11.537
	1934. IV. — 1935. III. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	+ 0,2	— 0,6	—	—	—	—	—	+ 9,0	+ 10,4	+ 9,1
	1936. I—III. időszakban	szám-szerüleg	— 16	— 22	—	—	—	—	—	+ 2.507	+ 193	+ 2.700
	1935. I—III. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	— 3,9	— 3,8	—	—	—	—	—	+ 8,6	+ 6,3	+ 8,4

*) Az 1935. és 1936. évi adatok ideiglenesek.

1 Csak az üzemben levő előfizetői állomások.

I. Forgalom.

3. Távbeszélő. 4. Rádió.

Időszak	Köz- pon- tok száma	T á v b e s z é l ő						Rádió		
		Kezdeményezett			Érkezett			Engedélyesek száma		
		távolsági beszélgetések száma ezrekben						Buda- pesten	vidé- ken	össz- szesen
		bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	össz- szesen	a bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	össz- szesen			
Az 1930. évben	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909
Az 1931. évben	1.445	1.285	3.094	4 379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032
Az 1932. évben	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976
Az 1933. évben	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179
Az 1934. évben	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117
Az 1935. évben	1.529	1.250	2.862	4.112	1.151	2.823	3.974	122.676	230.231	352.907
1934. IV.	1.479	82	177	259	81	174	255	121.246	218.755	336.613
V.	1.481	88	178	266	89	191	280	117.858	218.378	336.046
VI.	1.482	94	193	287	96	208	304	117.668	217.620	334.478
VII.	1.483	101	212	313	97	222	319	116.858	216.738	332.779
VIII.	1.493	100	230	330	04	245	349	116.041	215.668	331.075
IX.	1.498	110	251	361	104	233	337	115.407	215.701	331.104
X.	1.503	109	237	346	197	229	326	115.403	216.885	332.400
XI.	1.501	101	231	332	95	218	313	115.515	219.066	335.748
XII.	1.510	102	221	323	88	198	286	116.682	222.107	340.117
1935. I.	1.511	195	202	297	79	189	268	118.010	225.796	345.566
II.	1.512	87	190	277	82	183	265	119.770	227.877	348.583
III.	1.512	91	278	369	82	279	361	121.246	228.521	349.767
1934. IV.—1935. III. összesen	—	1.172	2.608	3.780	1.094	2.569	3.663	—	—	—
1935. IV.	1.512	107	238	345	97	235	332	121.143	227.893	349.036
V.	1.514	96	213	309	87	212	299	120.606	226.992	347.598
VI.	1.519	102	221	323	96	217	313	119.862	224.773	344.635
VII.	1.523	106	261	367	101	256	357	119.652	223.994	343.646
VIII.	1.524	118	278	396	111	273	384	119.418	224.016	343.434
IX.	1.526	116	263	379	109	259	368	120.415	226.481	346.896
X.	1.526	114	266	380	108	262	370	120.480	226.490	346.970
XI.	1.528	113	246	359	104	241	345	121.055	228.158	349.213
XII.	1.529	106	223	329	95	218	313	122.676	230.231	352.907
1936. I.	1.529	96	204	300	88	201	289	124.126	233.331	357.457
II.	1.531	100	194	294	89	193	282	124.945	234.970	359.915
III.	1.531	90	211	301	82	209	291	125.526	235.837	361.363
1935. IV.—1936. III. összesen	—	1.264	2.818	4.082	1.167	2.776	3.943	—	—	—
1935. I—III.	—	272	653	925	243	651	894	—	—	—
1936. I—III.	—	286	609	895	259	603	862	—	—	—

Összehasonlítások	1936. III. havában 1935. III. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg		+ 19 - 1		- 67 - 68		- 70 - 70		+4.280	+7.316	+11.596
		%		+ 1:3 - 1:1		- 24:1 - 18:4		- 25:1 - 19:4				
1935. IV.—1936. III. időszakban	szám- szerüleg	—	+ 92	+ 210	+ 302	+ 73	+ 207	+ 280	—	—	—	
1934. IV.—1935. III. időszakhoz képest	szám- szerüleg	—	+ 78	+ 8:1	+ 8:0	+ 6:7	+ 8:1	+ 7:6	—	—	—	
1936. I—III. idő- szakban 1935. I—III. időszakhoz	szám- szerüleg	—	+ 14	- 44	- 30	+ 16	- 48	- 32	—	—	—	
képest több(+) kevesebb (-)	%-ban	—	+ 5:1	- 6:7	- 3:2	+ 6:6	- 7:4	- 3:6	—	—	—	

*) Az 1935. és 1936. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben*)

Időszak	Kincstári postahivataloknál:					Postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél:							
	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes			
	munkaegységek száma												
	ezrekben				ezrekben	%-ban	ezrekben				ezrekben	%-ban	
Az 1930. évben	186.223	27.761	105.715	5.954	325.652	71.3	9.809	11.325	16.843	3.891	130.868	28.7	
Az 1931. évben	161.075	22.657	103.432	6.494	293.658	72.7	80.932	9.792	15.387	4.234	110.345	27.3	
Az 1932. évben	135.946	17.848	97.845	6.900	258.539	72.9	70.612	7.847	13.667	4.174	96.300	27.1	
Az 1933. évben	129.388	16.501	95.047	6.774	247.710	72.6	69.057	7.049	13.326	3.912	93.344	27.4	
Az 1934. évben	130.711	16.294	99.131	7.185	253.321	72.3	71.557	6.974	14.471	4.052	97.054	27.7	
Az 1935. évben	132.288	16.663	108.581	7.516	265.048	72.0	74.560	7.130	17.197	4.155	103.042	28.0	
1934.	IV.	9.731	1.229	8.115	601	19.676	73.8	5.093	525	1.035	343	6.996	26.2
	V.	10.592	1.409	8.491	600	21.092	73.3	5.614	588	1.127	341	7.670	26.7
	VI.	10.795	1.451	8.539	597	21.382	72.9	5.793	612	1.221	340	7.966	27.1
	VII.	10.113	1.463	8.174	594	20.344	71.7	5.740	653	1.315	338	8.046	28.3
	VIII.	10.420	1.611	7.854	592	20.477	70.9	5.934	726	1.413	335	8.408	29.1
	IX.	10.546	1.466	8.282	593	20.887	71.6	5.925	636	1.379	334	8.274	28.4
	X.	12.353	1.454	8.618	596	23.021	71.5	6.875	604	1.370	335	9.184	28.5
	XI.	10.966	1.320	9.116	603	22.005	72.6	6.100	564	1.310	337	8.311	27.4
	XII.	12.651	1.300	8.645	611	23.207	71.8	7.003	533	1.224	341	9.101	28.2
1935.	I.	10.644	1.162	8.336	620	20.812	72.3	5.923	497	1.218	348	7.986	27.7
	II.	9.840	1.085	8.788	626	20.339	73.4	5.380	464	1.176	350	7.370	26.6
	III.	10.338	1.369	8.451	629	20.787	72.1	5.474	588	1.622	350	8.034	27.9
1934.IV—1935.III.összesen		129.039	16.319	101.402	7.262	254.029	72.3	70.854	6.990	15.410	4.092	97.346	27.7
1935.	IV.	10.779	1.278	9.310	628	21.995	72.8	5.929	555	1.374	349	8.207	27.2
	V.	10.828	1.301	8.964	626	21.719	73.1	5.753	555	1.342	347	7.997	26.9
	VI.	10.055	1.417	9.365	622	21.459	73.4	5.492	602	1.357	343	7.794	26.6
	VII.	10.808	1.549	8.841	621	21.819	70.9	6.364	696	1.550	341	8.951	29.1
	VIII.	10.785	1.639	8.610	620	21.654	70.3	6.496	728	1.589	342	9.155	29.7
	IX.	10.940	1.540	9.158	627	22.265	71.5	6.354	639	1.552	345	8.890	28.5
	X.	12.538	1.509	9.372	628	24.047	71.0	7.247	642	1.568	343	9.800	29.0
	XI.	11.573	1.400	9.901	631	23.505	72.0	6.740	588	1.463	347	9.138	28.0
	XII.	13.110	1.414	9.485	638	24.647	71.7	7.408	576	1.386	350	9.720	28.0
1936.	I.	10.727	1.177	9.058	646	21.608	72.3	6.110	503	1.322	355	8.290	27.7
	II.	11.241	1.215	9.434	650	22.540	73.0	6.185	490	1.303	358	8.336	27.0
	III.	10.608	1.287	8.977	653	21.525	72.4	5.918	546	1.381	359	8.204	27.6
1935.IV—1936.III.összesen		133.992	16.726	110.475	7.590	268.783	72.0	75.996	7.120	17.187	4.179	104.482	28.0
1935. I—III.		30.872	3.616	25.575	1.875	61.938	72.6	16.777	1.549	4.016	1.048	23.390	27.4
1936. I—III.		32.576	3.679	27.469	1.949	65.673	72.6	18.213	1.539	4.006	1.072	24.830	27.4
Összehasonlítások	1936. III. havában	szám-											
	1935. III. havához képest több (+)	rület	+ 270	- 82	+ 526	+ 24	+ 738	-	+ 444	- 42	- 241	+ 9	+ 170
	kevesebb (-)	%-ban	+ 2.6	- 6.0	+ 6.2	+ 3.8	+ 3.5	-	+ 8.1	- 7.1	- 14.9	+ 2.6	+ 2.1
	1935. IV.—1936. III. időszakban	szám-	+ 4.953	+ 407	+ 9.066	+ 328	+ 14.784	-	+ 5.142	+ 130	+ 1.777	+ 87	+ 7.136
	1934. IV.—1935. III. időszakhoz képest több (+)	rület	+ 3.8	+ 2.5	+ 8.9	+ 4.5	+ 5.8	-	+ 7.3	+ 1.9	+ 11.5	+ 2.1	+ 7.3
	kevesebb (-)	%-ban	+ 3.8	+ 2.5	+ 8.9	+ 4.5	+ 5.8	-	+ 7.3	+ 1.9	+ 11.5	+ 2.1	+ 7.3
1936. I—III. időszakban, 1935. J—III. időszakhoz képest több (+)	szám-	+ 1.704	+ 63	+ 1.894	+ 74	+ 3.735	-	+ 1.436	- 10	- 10	+ 24	+ 1.440	
kevesebb (-)	rület	+ 5.5	+ 1.7	+ 7.4	+ 3.9	+ 6.0	-	+ 8.6	- 0.6	- 0.2	+ 2.3	+ 6.2	

*) Az 1935. és 1936. évi adatok ideglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben.*)

Időszak		Összes postai szerveknél:										
		Posta		Távíró		Távbeszélő		Rádió		Összes		
		munkaegységek száma										
		ezrekben		‰-ban		ezrekben		‰-ban		ezrekben		‰-ban
Az 1930. évben		285.032	64.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.2	456.520		
Az 1931. évben		242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003		
Az 1932. évben		206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839		
Az 1933. évben		198.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054		
Az 1934. évben		202.268	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375		
Az 1935. évben		206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090		
1934.	IV.	14.824	55.6	1.754	6.6	9.150	34.3	944	3.5	26.672		
	V.	16.206	56.3	1.997	6.9	9.618	33.5	941	3.3	28.762		
	VI.	16.588	56.5	2.063	7.0	9.760	33.3	937	3.2	29.348		
	VII.	15.853	55.8	2.116	7.5	9.489	33.4	932	3.3	28.390		
	VIII.	16.354	56.6	2.337	8.1	9.267	32.1	927	3.2	28.885		
	IX.	16.471	56.5	2.102	7.2	9.661	33.1	927	3.2	29.161		
	X.	19.228	59.7	2.058	6.4	9.988	31.0	931	2.9	32.205		
	XI.	17.066	56.3	1.884	6.2	10.426	34.4	940	3.1	30.316		
	XII.	19.654	60.8	1.833	5.7	9.869	30.5	952	3.0	32.308		
	1935.	I.	16.617	57.7	1.659	5.8	9.554	33.2	968	3.3	28.798	
		II.	15.220	54.9	1.549	5.6	9.964	36.0	976	3.5	27.709	
		III.	15.812	54.9	1.957	6.8	10.073	34.9	979	3.4	28.821	
1934. IV.—1935. III. összesen		199.893	56.9	23.309	6.6	116.819	33.2	11.354	3.3	351.375		
1935.	IV.	16.708	55.3	1.833	6.1	10.684	35.4	977	3.2	30.202		
	V.	16.581	55.8	1.856	6.2	10.306	34.7	973	3.3	29.716		
	VI.	15.547	53.1	2.019	6.9	10.722	36.6	965	3.4	29.253		
	VII.	17.172	55.8	2.245	7.3	10.391	33.8	962	3.1	30.770		
	VIII.	17.281	56.1	2.367	7.7	10.199	33.1	962	3.1	30.809		
	IX.	17.294	55.5	2.179	7.0	10.710	34.4	972	3.1	31.155		
	X.	19.785	58.4	2.151	6.4	10.940	32.3	971	2.9	33.847		
	XI.	18.313	56.1	1.988	6.1	11.364	34.8	978	3.0	32.643		
	XII.	20.518	59.7	1.990	5.8	10.871	31.6	988	2.9	34.367		
	1936.	I.	16.837	56.3	1.680	5.6	10.380	34.7	1.001	3.4	29.898	
		II.	17.426	56.4	1.705	5.5	10.737	34.8	1.008	3.3	30.876	
		III.	16.526	55.6	1.833	6.2	10.358	34.8	1.012	3.4	29.729	
1935. IV.—1936. III. összesen		209.988	56.3	23.846	6.4	127.662	34.2	11.769	3.1	373.265		
1935. I—III.		47.649	55.8	5.165	6.1	29.591	34.7	2.923	3.4	85.328		
1936. I—III.		50.789	56.1	5.218	5.8	31.475	34.8	3.021	3.3	90.503		
Összehasonlítások	1936. III. havában 19. 5. III. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 714	— —	124	— +	285	— +	33	— +	908	
		‰-ban	+ 4.5	— —	6.3	— +	2.8	— +	3.4	— +	3.1	
	1935. IV.—1936. III. időszakban	szám- szerűleg	+ 10.095	— +	537	— +	10.843	— +	415	— +	21.890	
	1934. IV.—1935. III. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	‰-ban	+ 5.0	— +	2.3	— +	9.3	— +	3.7	— +	6.2	
	1936. I—III. idő- szakban 1935. I—III időszakhoz képest több (+) vesebb (-)	szám- szerűleg	+ 3.140	— +	53	— +	1.884	— +	98	— +	5.175	
		‰-ban	+ 6.6	— +	1.0	— +	6.4	— +	3.4	— +	6.1	

Az 1935. és 1936. évi adatok ideiglenesek.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Németország.

A német postaigazgatás újabban figyelmeztette a kezelési hivatalokat a háborús sebesülteket védő törvény ama rendelkezésére, amely szerint a háború sebesültjeit közügyei intézésénél a közhivatalok személyzete sorrendben mindenkit megelőzően köteles kiszolgálni. A háborús sebesülteket tehát, kik szükség esetében a védőiroda igazolványával is bizonyíthatják a minőségüket, a postahivatalok felvevő munkahelyeinél is kivételes sorrend illeti meg. Ha a kivételes kiszolgálás miatt a közönség részéről felszólalás történnék, a munkahelyek kezelői a soronkívüli kiszolgálás okáról kötelesek a felszólalókat udvariasan felvilágosítani. (Amtsblatt 1936:13.) (k. j.)

TÁVBESZÉLŐ.

Egyesült Államok.

Az American Telephone and Telegraph Company 1935. évi jelentésében, amelyet az Egyesült Államok legnagyobb távbeszélő társasága 1936. évi március hó 2-án adott ki, a többi közt a következő felette érdekes közléseket olvassuk:

A Bell Systeme néven ismert társaságok (ezek közé tartozik az A. T. T. C. is) hálózatához kapcsolt távbeszélő állomások száma 1935. folyamán 466.000 állomással növekedett. 1934-ben az állomázzaporulat 298.000 darab volt. Az elmúlt év végén üzemben volt. 13.844.000 Bell rendszerű állomás figyelembevételével, a rendszernek még 1.746.000 állomázzaporulatra van szüksége, hogy elérje az 1930. évi állomáslét-számot.

A hálózathoz csatlakozó 6.600 társaság és 25.200 falurendszerű vonal állomásait is beleszámítva, az Egyesült Államok területén 1935. év végén megközelítőleg 17.350.000 távbeszélő állomás volt üzemben, amelyeknek az egymással való beszélgetési lehetősége biztosítva volt. Ezek az állomások azonkívül az 1935. évben távbeszélő útján 67 külföldi országgal is érintkezettek, ami az Egyesült Államok és a tengerentúli országok közti rádiótávbeszélő forgalom nagyfokú fejlettségét igazolja.

A beszélgetések napi átlagszáma az év folyamán 61.000.000-ra rugott. Ezek közt a helyi beszélgetések száma 41%-al, a helyközi és nagytávolságú beszélgetések száma 46%-al volt több, mint az 1934. év folyamán.

A Bell rendszer üzemi bevétele 834 mil-

lió 400.000 dollárra, üzemi kiadása 651 millió 400.000 dollárra rúgott. Az adók 95 millió 900.000 dollárt tettek ki, s azok levonása után az üzemi jövedelem 187.000.000 dollár, az egyéb jövedelem pedig 12.900.000 dollár volt. A Bell rendszer teljes tiszta jövedelme 1935-ben 199.900.000 dollárt tett ki, ami az 1934. év eredményével szemben, 17.000.000 dolláros emelkedésnek felelt meg.

A Bell rendszernek az American Telephone and Telegraph Company részvénytőkéjére vonatkoztatott jövedelme 132.794.782 dollár volt, egy-egy részvényre 7.11 dollár esett, ami az 1934. évi eredménnyel szemben kedvezőbb, mert 1934-ben csak 5.96 dollár jutott egy-egy részvényre. A Bell rendszer fölöslegéből 1935. évben osztalék címén 35.165.693 dollárt fizettek ki.

Az American Telephone and Telegraph Company társaság fölöslege 1935. év december 31-én, beleszámítva az előre nem látható kiadásokra tartalékolt 64.664.000 dollárt, 248.403.000 dollár volt. Ez a fölösleg, beleértve a társaságnak a vele szövetkezett távbeszélő társaságok és más, ellenőrzése alatt álló társaságok, mint a Western Electric Company Inc. és mellékvállalatai fölöslegében való részesedést, részvényenként 19.02 dollárt tesz ki, amelyből részvényenként 4.61 dollár az előre nem látható kiadásokra van tartalékolva.

Az American Telephone and Telegraph Company-nek az év végén 657.000 részvényese volt.

1935. év végén a Bell System összes vagyona 5.059.000 dollár volt, amely összegből 4.266.000.000 dollár a távbeszélő hálózatba volt beruházva. Az év folyamán az újabb beruházások 185.000.000 dollárt tettek ki.

A Bell rendszer készpénzvagyonára az év végén, azokat a tőkéket is beléértve, amelyeket ideiglenesen állami kötvényekbe fektettek, 268.000.000 dollár volt, amely összegből az American Telephone and Telegraph Company készpénzvagyonára 213 millió dollárnak felelt meg.

A Bell System adói az 1935. év folyamán 95.900.000 dollárra nőttek, ami évenként és állomásonként 7.06 dollár adónak felelt meg.

A távbeszélő szolgálat színvonala 1935-ben nemcsak teljes mértékben fentartott, hanem azon még további tökéletesítéseket végeztek. A gazdasági pangás folytán szükségessé vált gyakorlati takarékoság ellenére, a szolgálat, amely 1929-ben is jó volt, 1935. évben lényegesen megjavult.

1935-ben az összes helyi beszélgetések 83.1%-a szemben az 1929. évi 80.9%-al az első kísérletre sikerültek. Az azonnal nem sikerült beszélgetéseket legnagyobbbrészt a hívott állomás foglaltsága vagy el nem érhetősége okozták. 1929. év óta eltelt 6 év folyamán a helyi beszélgetésekkel kapcsolatos kezelési hibák 40%-al csökkentek; megjavult az automatikus szolgálat is azért, hogy a szabálytalan tárcsázások száma 12%-al, a kezelési és berendezési hibák pedig 40%-al csökkentek. A nagytávolságú összeköttetések létesítéséhez szükséges átlagidő 2.8 percről 1.4 percre csökkent és e beszélgetések 92%-át az alatt az idő alatt létesítették, amíg a hívó személy a készüléknél maradt, szemben az 1929. évi 71%-os ebbeli eredménnyel. Az ilyen és egyéb javulások folytán 750,000,000 beszélgetés, vagyis az 1935. évi beszélgetések 3%-a sokkal nagyobb megalégedésre bonyolítottatott le, mint az 1929. év folyamán. Ezt a javulást megfelelően értékeli és igazolja az előfizetőktől kapott sok elismerés, úgyszintén az a tény is, hogy a helyi és távolsági távbeszélő szolgálattal kapcsolatos panaszok az 1929. évi panaszok egyharmadára csökkentek.

• 1935-ben 100 állomás közül 95 állomást az előfizető által kívánt meghatározott időben kapcsoltak be, szemben az 1929. évvel, amikor is ez az arányszám 100 : 57-hez volt. Egy-egy előfizetői vonal és állomás átlagosan 23.6 hónapban egyszer volt hibás, szemben az előző 20 hónapoz átlaggal és a hibáknak a bejelentés napján történt megállapításának százalékos arányszáma 87-ről 96-ra nőtt. A ki nem elégítő érthetőség miatt kifogásolt nagytávolságú beszélgetések százalékszámát majdnem a felére csökkent.

A távbeszélő társaságok irodai szolgálata is kifogástalanul működött. A távbeszélő névsorok pontossága 1929-ben is jó volt, 1935-ben azonban a hibák 45%-al csökkentek. Általában az egységesen jó szolgálat szilárd megjavulásában az 1935-ös év rekord esztendő volt.

A tengerentúli beszélgetések száma 1935-ben 13%-kal nagyobb volt, mint 1934-ben és az 1935. évi karácsonyi beszélgetések száma a tengerentúli távbeszélő szolgálat megnyitása óta a legmagasabb rekordot érte el.

1935. júniusában az állomások közti beszélgetések mérsékelt díjazású időszakának eredeti időpontjául az addigi esti 8 óra 30 perc helyett esti 7 órát állapították meg. Ugyancsak mérsékelt éjjeli díjszabást léptettek életbe az Európával való forgalomban is. Az év folyamán azonkívül további díjmérséklést vettek tervbe, amely 1936. évi január hó 15-én lépett életbe,

amikor is mérsékelt éjjeli díjszabást léptettek életbe a személyek közti (person to person) nagytávolságú beszélgetéseknél és mérsékelt szombati díjakat mind az állomások közti, mind a személyek közti nagytávolságú beszélgetéseknél.

A távbeszélő készülékek kézibeszélő típusa hosszú éveken át kísérletezés tárgya volt. Találtak is megfelelő kényelmes alakot a kézibeszélő számára, azt azonban még sem rendszeresítették, mert nem tudták a fali készüléktípushoz hasonló megbízható alakban előállítani. Hosszú kísérletezések után ezeket a nehézségeket leküzdötték és a Bell rendszer 1927-ben felajánlotta előfizetőinek azt a kézibeszélő típust, amely azóta már általános közkeveltségnek örvend. A kézibeszélő típusú készülékek havi díjait időről időre mérsékeltek és a Bell konszernbe tartozó társaságok üzleti elgondolása e téren az, hogy e díjak mérséklését mindaddig folytatják és pedig oly ütemben, amilyenben azt a különböző államok körülményei megengedik, amíg azt végül is teljesen megszüntetik. 1935. év végén 4,850,000 kézibeszélő típusú készülék volt üzemben.

A Bell rendszerhez tartozó társaságok 1935. év folyamán 4,700,000 dollár összegnek megfelelő díjmérséklést nyújtottak a közönségnek.

Ennek a rendszernek, beleértve a Western Electric Companyt és a Bell Telephone Laboratories-t, az 1935. év végén 270,000 alkalmazottja volt. Az év folyamán kifizetett munkabérek 438,835,000 dollárra rугtak, ami az 1934. évvel szemben 18,875,000 dolláros növekedésnek felel meg.

Az alkalmazottak nyugdíj, rokkantsági és halálzási segélyszervezetében, amelyet ezelőtt 23 évvel létesítettek, a Nyugdíjalap Szövetkezet által a Bell rendszer nyugdíj-bavonult alkalmazottainak kifizetett nyugdíja 1935-ben 5,266,499 dollár volt. Az év végén összesen 7241 alkalmazott élvezte a nyugdíjat. A társaságokat terhelő és a nyugdíjalap szövetkezetnek megtérített összeg 1935-ben a munkabéreknek 3%-át tette ki. Azonkívül a szervezet keretében a társaságok a betegségek okozta szolgáltat-képtelenség címén 4,481,000 dollárt, baleseti segély címén 516,000 dollárt, halálzási segély címén 1,746,000 dollárt és rokkantsági nyugdíj címén 332,000 dollárt fizettek ki.

Az 1935-évből 49,500 alkalmazott volt tagja a társasági takarékszervezeteknek, amelyeknél az alkalmazottak a fizetésükből eszközölt és általuk meghatározott összegű rendszeres levonás ellenében, számlakövetelésekkel rendelkeznek.

Az alkalmazottak életbiztosítási szervezetei javára történő befizetéseket az alkalmazottak fizetéséből havonta vonják le.

1935. év végén 62.600 alkalmazottnak volt már életbiztosítási kötvénye. Az életbiztosítási díjak címén történt havi levonások összege 485.000 dollárt tett ki, a biztosított összeg pedig 174.400.000 dollárt. Azonkívül 1760 alkalmazottól, akik mint a világháború veteránjai szerepeltek, havonta 16.900 dollárt vontak le s ezek az alkalmazottak 8.000.000 dollárt fizetnek be az Egyesült Államok kormányzati Életbiztosító Alapjába. (A. T. T. C. 1935. évi jelentése.)

Németország.

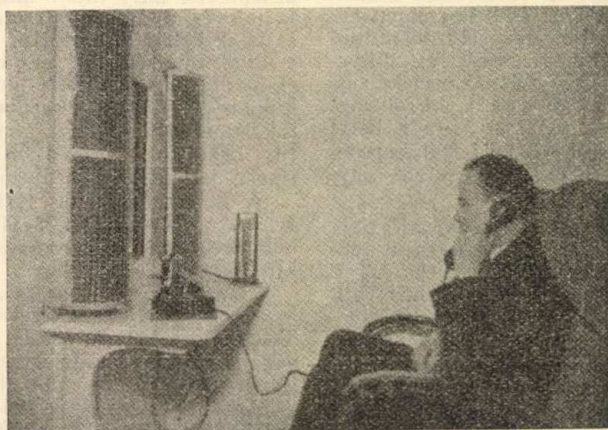
Berlin és Leipzig közt megnyílt a távolbalató távbeszélő szolgálat. Az elmúlt március hó 1-én nagy jelentőségű esemény zaj-

Goerdeler leipzig-i főpolgármester válaszolt a beszédre, amelyet vezetéken viszont Berlin számára továbbítottak s ott ugyan-csak hangosanbeszélő útján terjesztettek.

A birodalmi postaminiszternek Hitler éltetésével végződött beszédére válaszolva Goerdeler leipzig-i főpolgármester méltatta a napnak és a nagyszerű közlekedési újtáznak jelentőségét.

Az elhangzott két beszéddel a távolbalató távbeszélő forgalom Berlin és Leipzig közt megnyitottnak nyilvánították s erről az eseményről Hitler vezért távirattal értesítették.

A két megnyitó beszédhez azután az új összeköttetésen, egész sorozat távolbalató távbeszélgetés csatlakozott, amelyet a

1. Távolbalató-távbeszélő fülke belseje Berlinben.
(Adó állomás.)

lott le a német távközlési szolgálat történetében. Ezen a napon nyílt meg a leipzig-i tavaszi vásár alkalmából Berlin és Leipzig közt a távolbalató távbeszélő szolgálat. A megnyitást a német postaigazgatás nagyvonalú ünnep keretében rendezte meg, amely d. e. 11 órakor Berlinben a Hardenbergerstrasse 29. szám alatti „Zoo” nevű nyilvános távolbalató-távbeszélő állomás pompásan feldíszített helyiségében kezdődött, ahol Eltz von Rübenach német birodalmi postaminiszter ünnepi beszéd keretében méltatta az esemény jelentőségét, a német postaigazgatás, a sajtó és a német szakipar képviselőinek jelenlétében.

A német postaminiszter beszédét vezetékén átvitték Leipzigbe is, ahol azt a Leipzig Cl. postahivatalnál berendezett távolbalató távbeszélő állomáson összegyűlt előkelőségek hangosanbeszélő útján szintén végighallgatták s ahonnan aztán

német posta legfőbb képviselői, a német szakipar képviselői és a megjelent előkelőségek váltottak egymással. Beszélgetéseket folytattak azonban az új összeköttetésen azok a munkások is, akik az új összeköttetés megteremtéséből munkájukkal vették ki részüket. Az új rendszerű forgalom különben egész nap teljesen tervszerűen és kifogástalanul bonyolódott le. A nap délutánján végül a Reichspostzentralamt egyik kiküldötte Leipzigben vetített képekkel kísért előadásban ismertette a közönséggel a távolbalatás műszaki problémáját s igyekezett az új üzemre a közönség figyelmét mentől jobban felhívni.

Azokból az előjelekből ítélve, amelyekkel a közönség mind Berlinben, mind Leipzigban az új távolbalató távbeszélő üzemet, amely e téren az első a világon, fogadta, a német posta arra következtet, hogy annak igénybevétele a várakozásnak meg is fog

felelni. Az új szolgálat népszerűsítése érdekében a leipzig-i tavaszi vásár idejére, a német birodalmi posta a távolbalató távbeszélgetések díjszabását alacsonyán állapította meg s egy Berlin—Leipzig viszonylatban folytatott 3 perces távolbalató beszélgetésért csak 3.50 márkát számít, amely díjban a hívott meghívásáért járó díj is bentfoglaltatik. Ha a hívó a hívott értesítését külön küldönccel kívánja végeztet-

és Leipzig közti távolbalató távbeszélő forgalmat rövid időre megszakították. (D. V. 1936:12.)

RADIÓ.

Bulgária.

Bulgária tervezett 100 kilowattos rádióműsorszóró adóállomását Vakerel-ben, Szófia környékén fogják megépíteni. (J. T. 1936:3.)

2. Távolbalató-távbeszélő fülke belseje Lipszében.
(Vevő állomás.)

ni, vagy a meghívást meg kell ismételni, akkor a meghívás díját újból felszámítják. A beszélgetéseket csak szóval és csak távolbalató fülkével felszerelt nyilvános távbeszélő állomásnál lehet bejelenteni. Ezidő szerint ilyen nyilvános állomás Berlinben az állatkert közelében levő Hardenbergstrasse 29. alatt, a Potsdamer Platz-on levő Columbus házban, valamint Leipzigben az Augustusplatzon levő Cl. postahivatalnál, úgyszintén a vásáron levő postahivatalnál van. A leipzig-i vásár befejeztével a Berlin

Németország.

Az olimpiász után rádiókiállítást rendeznek Berlinben. Az 1936. évi nagy berlini rádiókiállítás 1936. évi augusztus hó 28—szeptember hó 6. közt lesz. Ez az időpont felette kedvező abból a szempontból, hogy ekkor még Berlinben fognak tartózkodni azok a százezrek, akik a berlini olimpiász kedvéért jöttek ugyan a német fővárosba, de annak lezajlása után még egy ideig ott fognak maradni. Így a németek remélik, hogy az ezévi rádiókiállítást, amely átte-

kintő képet fog nyújtani Németország rádió adó- és vevőtechnikájának fejlettségéről s azonkívül a távolbátást is be fogja mutatni, igen nagy nemzetközi közönség fogja meglátogatni. (D. V. 1936:14.)

Nauen német rádióállomás 30 éves, 30 évvel ezelőtt, 1906. áprilisában építette meg a „Telefunken-Gesellschaft für drahtlose Telegraphie“ Nauenben, Berlin közelében, a nagyobb teljesítményű adóállomások kiépítésének céljára szorgalmas kísérleti telepét. A kísérletek eredményeként az állomásról 1913-ban gépádó rendszeren sikerült beszédet a Béccsel és táviratokat a Sayville-lel (New York mellett), való forgalomban váltaniok.

A naueni állomás ettől kezdve többször cserélt gazdát. 1918-ban a „Drahtloser Übersee-Verkehr A. G.“ tulajdonába került, amely társaság 1923-ban nevét „Transradio A. G. für drahtlosen Übersee-Verkehr“-re változtatta. 1932. január 1. óta a naueni rádióállomás telepét és berendezését a német birodalmi posta vette át s azóta tartja üzemben.

Az eltelt 30 év alatt a naueni rádióállomás a kezdetleges kísérleti állomásból a legmodernebb és a technikai fejlődés minden követelményének megfelelő nagyüzemi rádióállomássá nőtte ki magát. (D. V. 1936:15.) Dr. H. F.

Könyvszemle.

„The Radio Amateur's Handbook“ (A rádióamatőr kézikönyve) címen az „American Radio Relay League, 38 La Salle Road, West Hartford, Connecticut, United States of America“ kiadásában 367 képpel tarkított 472 oldalos 16×24 cm méretű kötet jelent meg.

A könyv mindazokat az ismertetéseket és közléseket tartalmazza, amelyekre a rádióamatőrnek, sőt a drótnélküli elektromos szolgálattal foglalkozó szakembernek szüksége lehet. A könyv 1936-os kiadásában vannak fejezetek, amelyek az amatőrmunka történetét, annak célját és szervezetét ismertetik. Ezután műszaki jellegű ismertetések következnek, amelyek a kötet legnagyobb részét lefoglalják. E téren különösen a lámpákra, az adó- és vevőberendezések leírására, a kezelési rendszerekre, a rádiótávbeszélőre, az adóállomások berendezésére vonatkozó ismertetésekre kell a figyelmet felhívni. Külön tanulmány foglalkozik a rövidhullámon történő adással és vétellel. Az áramellátással, az antennákkal, valamint a mérőkészülékekkel foglalkozó leírások szintén igen figyelemre méltóak. A mű főérdekessége,

hogy az amatőrállomások minden berendezési alkatrészével, kezdve a legegyszerűbbtől a legbonyolultabbig, kimerítően foglalkozik.

A mű függeléke a hagyományoknak megfelelően emlékeztető összefoglalást is ad, valamint ismerteti a rádióamatőr szolgálatra vonatkozó amerikai törvényeket. Végül a mű 91. oldalas katalógusban ismerteti olvasóival azokat az alkatrészeket és ipari gyártmányokat, amelyeket a szakipar e téren előállított, s amelyek rendelkezésére állanak. (J. T. 1936:2.)

A Magyar Statisztikai Zsebkönyv.

Az igen rövid idő alatt népszerűvé vált Magyar Statisztikai Zsebkönyv IV. (1936. évi) évfolyama a m. kir. központi statisztikai hivatal szerkesztésében megjelent.

A Zsebkönyv sokoldalú számszerű felvilágosítást nyújt a hazai demográfiai, szociális és gazdasági viszonyokról és ugyanezekre vonatkozólag bőséges külföldi adatokat is közöl. Igy igen hasznos forrásmunkául és értékes segédesszközüül szolgál.

A kis könyvet a legfontosabb magyar történeti adatok vezetik be, ezeket követi a rövidre fogott cím és névtár, amely valamennyi minisztérium, törvényhatóság, egyházi hatóság, külképviselet és az idegen államok magyarországi követségének ügybeosztására és egyéb fontosabb adataira kiterjed. A címítári rész után következnek a trianoni békeszerződés előtti Nagy-Magyarország legfontosabb statisztikai adatai, majd az 1930. évi népszámlálás fontosabb eredményei, A népmozgalomra, közegészségügyre, szociális viszonyokra, az őstermelésre, bányászatra és kohászatra, iparra és kereskedelemre, az áralakulásra, külkereskedelmi forgalomra, a közúti, vasúti és légi közlekedésre, a folyam- és tengerhajózásra, a posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióberendezésekre és forgalomra, a pénz- és hitelügyletekre, a közművelődésre és közoktatásügyre, az egyházi és hitéletre, az állami és törvényhatósági életre, valamint a jogszolgáltatásra vonatkozó adatok a könyvben színesen, váltakozva, hol táblázatban, hol ábrákban, hol szöveges részben követik egymást. A Zsebkönyvet a világ államainak és gazdasági életének általános érdeklődésre számotartó adatai fejezik be, a függelékben pedig a leggyakrabban előforduló nemzetközi és történelmi mértékek mostani és nálunk használatos ellenértékei is megtalálhatók.

A könyvet akár írásban, akár távbeszélőn (Budapest 50-0-20) a m. kir. központi statisztikai hivatalnál (Budapest, II. Keleti Károly-u. 5-7.) csoportosan vagy egyenként lehet megrendelni. Ára 1 pengő.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.